

Załącznik do Uchwały nr
Rady Gminy Porąbka
z dnia

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PORĄBKA
NA LATA 2021-2027

PROJEKT

2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	14
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	14
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	14
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ	15
4. ZASOBY MIESZKANIOWE	18
5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	19
6. EDUKACJA I WYCHOWANIE	25
7. KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	29
9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	37
10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	43
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	44
12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY	46
13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	59
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	61
15. ANALIZA SWOT	75
16. WNIOSKI Z DIAGNOZY	77
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	81
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	93
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	94
SPIS TABEL I WYKRESÓW	98

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka została przygotowana na lata 2021-2027. Powstała w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Porąbce w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy miasta.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej

(analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Bezpieczeństwo publiczne; Pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz Aktywność obywatelska.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora pozarządowego (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bielskim na lata 2014-2022,
- Strategia Rozwoju Gminy Porąbka – w opracowaniu.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić

środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone

strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3. Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli. Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys

finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadaptowanie się do nowych warunków.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 jest dokumentem, który wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej. Zawiera on m.in. obszerną diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa śląskiego, misję, cele strategiczne i kierunki działań.

Kierunki działania zakładają: wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, wzmacnianie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin, promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju, wzmacnianie rodzin wielodzietnych, pomocy dzieciom zgłoszonym do przysposobienia i przysposobionym, w tym przeciwdziałanie ich ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin w województwie śląskim, kreowanie polityki senioralnej celem zaspokojenia potrzeb osób starszych i umożliwienia wykorzystania ich zasobów dla rozwoju społeczności lokalnych, rozwijanie opieki środowiskowej w społecznościach lokalnych ukierunkowanej na wsparcie niesamodzielnych seniorów, tworzenie sieci wsparcia opartych na zasobach indywidualnych (rodzina, otoczenie) i zasobach

instytucjonalnych, niwelowanie barier w dostępie seniorów do rynku dóbr i usług, promowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, propagowanie idei i działań służących korzystaniu z potencjału seniorów oraz więzi między pokoleniowych, organizowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników systemu pomocy i integracji społecznej oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz podnoszenie standardu i jakości świadczonych usług.

Za ważne uznano również: rozwijanie działalności terapeutycznej regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, wspieranie aktywności zawodowej i przeciwdziałanie bezrobociu, integrację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami, wzmacnianie bazy instytucjonalnej systemu pomocy i integracji społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, diagnozowanie warunków oraz jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych, tworzenie programów wsparcia, rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, wzmocnienie funkcjonowania systemu wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej w regionie, zwiększenie roli ekonomii społecznej i solidarnej w życiu mieszkańców i instytucji publicznych województwa śląskiego, prowadzenie edukacji publicznej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków i alkoholu oraz uzależnieniom behawioralnym, wzmacnianie oddziaływań profilaktycznych, procesu leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych i ich rodzin, badanie i monitorowanie problemów związanych z używaniem narkotyków i alkoholu oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bielskim na lata 2014-2022 jest dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w powiecie. Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej na jego terenie, sformułowano cele i kierunki działań.

Do celów operacyjnych i kierunków działań zaliczono: stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie i zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego, objęcie rodzin pełną profilaktyką przeciw patologiom (narkomania, alkoholizm, przemoc), poprawę warunków funkcjonowania placówek opieki nad dzieckiem poprzez zapewnienie odpowiednich warunków bytowych wychowanków, możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań oraz zapewnienia

odpowiednich warunków do wypoczynku i organizacji czasu wolnego, rozwój formy rodzinnej opieki nad dzieckiem, promocję rodzicielstwa zastępczego, organizację imprez integracyjnych, inicjowanie działalności stowarzyszeń zajmujących się opieką nad dzieckiem, zapewnienie opieki i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, terapeutycznego, socjalnego i prawnego dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, współpracę w tworzeniu spójnego systemu wsparcia dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, rozwój poradnictwa i upowszechnianie informacji z zakresu ofiar przemocy domowej, opracowanie materiałów informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach występowania przemocy, upowszechnianie wiedzy psychologicznej na temat skutków przemocy domowej u dziecka, zapewnienie dostępu do terapii rodzinnej dla ofiar przemocy domowej oraz rozwój współpracy z placówkami medycznymi, oświatowymi, policją, kuratorami sądowymi.

Za ważne uznano również integrację oraz aktywizację społeczną i zawodową grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, tworzenie mieszkań chronionych, organizowanie rehabilitacji społecznej, realizację programów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień, zapewnienie im zwiększonego dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji, integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem oraz ich aktywizację zawodową, likwidowanie barier funkcjonalnych, przyjęcie powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, współpracę z organizacjami pozarządowymi, koordynację i wspieranie wspólnych działań, wspieranie działań na rzecz tworzenia aktywnych środowisk lokalnych, inspirowanie społeczności lokalnych powiatu do tworzenia własnych lokalnych systemów wsparcia i pomocy różnym grupom społecznym, budowanie partnerskich relacji pomiędzy mieszkańcami, samorządem, organizacjami i instytucjami, włączanie lokalnych partnerów społecznych do aktywnego udziału w planowaniu i wdrażaniu inicjatyw rozwojowych oraz realizację projektów w ramach europejskiego funduszu społecznego.

Strategia Rozwoju Gminy Porąbka – w opracowaniu.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Porąbka jest gminą wiejską, położoną w województwie śląskim, w powiecie bielskim. W obrębie powiatu bielskiego sąsiaduje z gminą Kozy, a dalej z gminami: Czernichów i Łękawica w powiecie żywieckim oraz 2 gminami z województwa małopolskiego – Andrychów w powiecie wadowickim i Kęty w powiecie oświęcimskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 64,59 km², co stanowi 14,13% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 4 sołectwa: Bujaków, Czaniec, Kobiernice i Porąbka. Siedziba władz gminy znajduje się w Porąbce.

Geograficznie gmina zlokalizowana jest w Beskidzie Małym, u podnóża góry Żar, w dolinie Soły. Krajobraz gminy jest urozmaicony; na jej terenie znajdują się lasy, szczyty górskie i liczne zbiorniki wodne – zarówno naturalne, jak i utworzone przez człowieka. W gminie występują także chronione obszary przyrody – Park Krajobrazowy Beskidu Małego oraz Rezerwat leśny „Zasolnica”.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej długiej historii i kulturze. Do najciekawszych zabytków w gminie zalicza się: ruiny gotyckiego zamku Wołek w Kobiernicach, siedemnastowieczny szlachecki dwór obronny z ogrodem w Czańcu oraz dawna Fabryka Tektury w Czańcu.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez teren gminy Porąbka biegnie droga krajowa nr 52 z Bielska-Białej do Głogoczowa oraz droga wojewódzka nr 948 z Oświęcimia do Żywca. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 30,21 km) oraz gminne. Ogółem, długość gminnych dróg publicznych wynosi 86,8 km, w tym 67,35 km utwardzonych.

Porąbka leży w odległości 18 km od Bielska-Białej, 60 km od Katowic oraz 75 km od Krakowa. Gminę dzieli ok. 50-60 km od granicy ze Słowacją i Republiką Czeską.

Usługi komunikacji publicznej w gminie realizuje Komunikacja Beskidzka S.A. z Bielska-Białej.

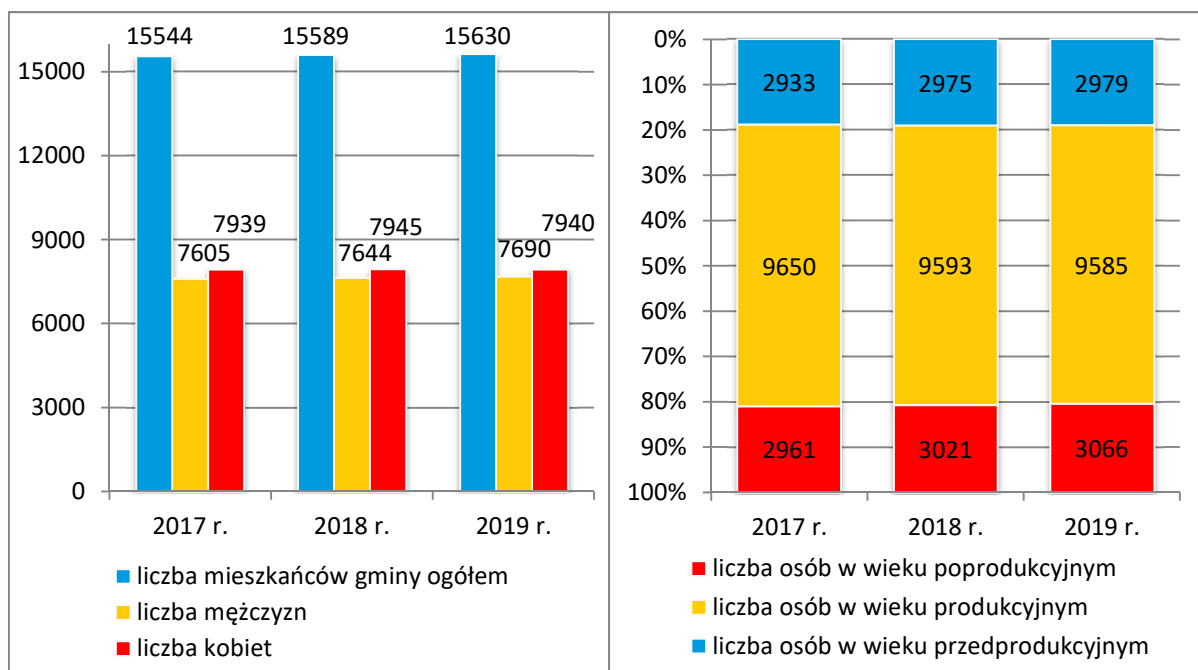
Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy miejscowości: Bujaków, Porąbka, Kobiernice, natomiast z trudnościami borykają się mieszkańcy Czańca.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba ludności gminy nieco się zwiększyła (z 15.544 w 2017 r. do 15.630 w 2019 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie systematycznie rosła liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych, natomiast malała liczba osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

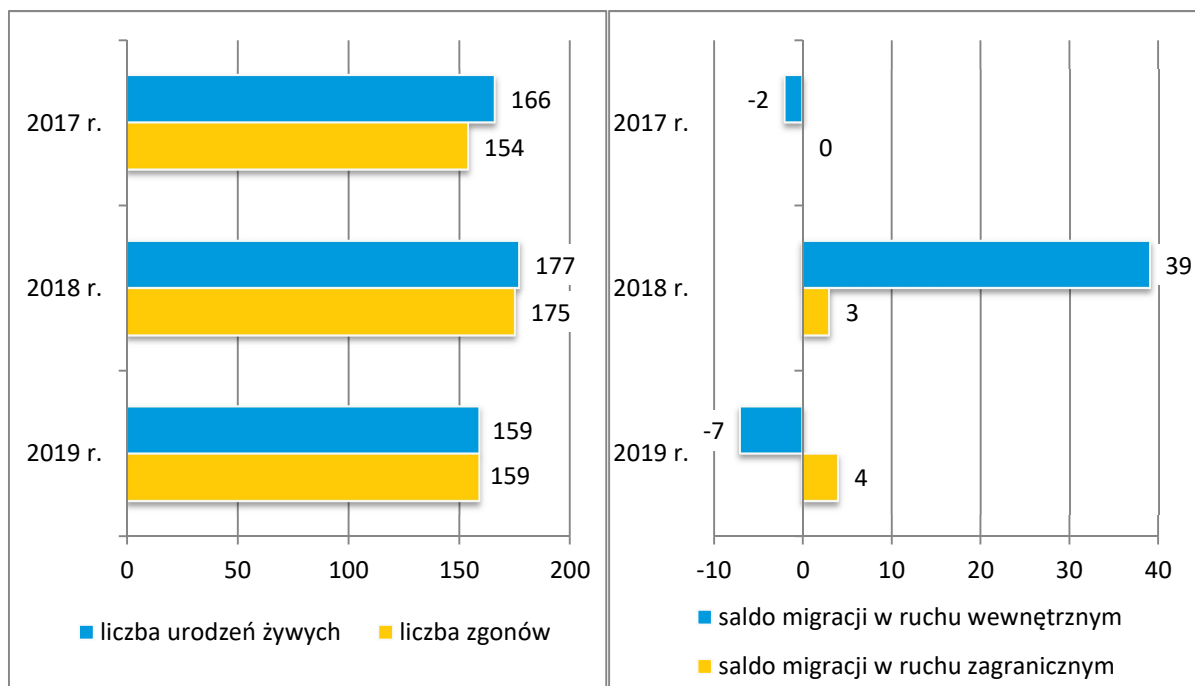
Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2017-2018 przyrost naturalny w gminie był dodatni (odpowiednio 12 i 2), a w 2019 roku wyniósł 0. Z kolei saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym, było ujemne w 2017 (-2) i 2019 roku (-3), natomiast w 2018 roku – dodatnie (42). Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W analizowanym okresie współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększał się z roku na rok (23,3 w 2017 r., 23,7 w 2018 r. i 24,3 w 2019 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (15,9 w 2017 r., 16 w 2018 r., 16,4 w 2019 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym

wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce wspiera seniorów poprzez m.in. usługi opiekuńcze, pomoc finansową oraz rzeczową w postaci posiłków, ułatwianie dostępu do placówek wsparcia i kierowanie do domów pomocy społecznej. Seniorzy z gminy mają możliwość udziału w licznych przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, m.in. w organizowanych przez gminę imprezach okolicznościowych i integracyjnych dla mieszkańców.

Na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom. Są to m.in.: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Koło nr 23 w Czańcu, Klub Seniora i Jego Sympatyków działający w Kobiernicach oraz Koła Gospodyń Wiejskich w Porąbce, Bujakowie, Czańcu i Kobiernicach.

4. ZASOBY MIESZKANIOWE

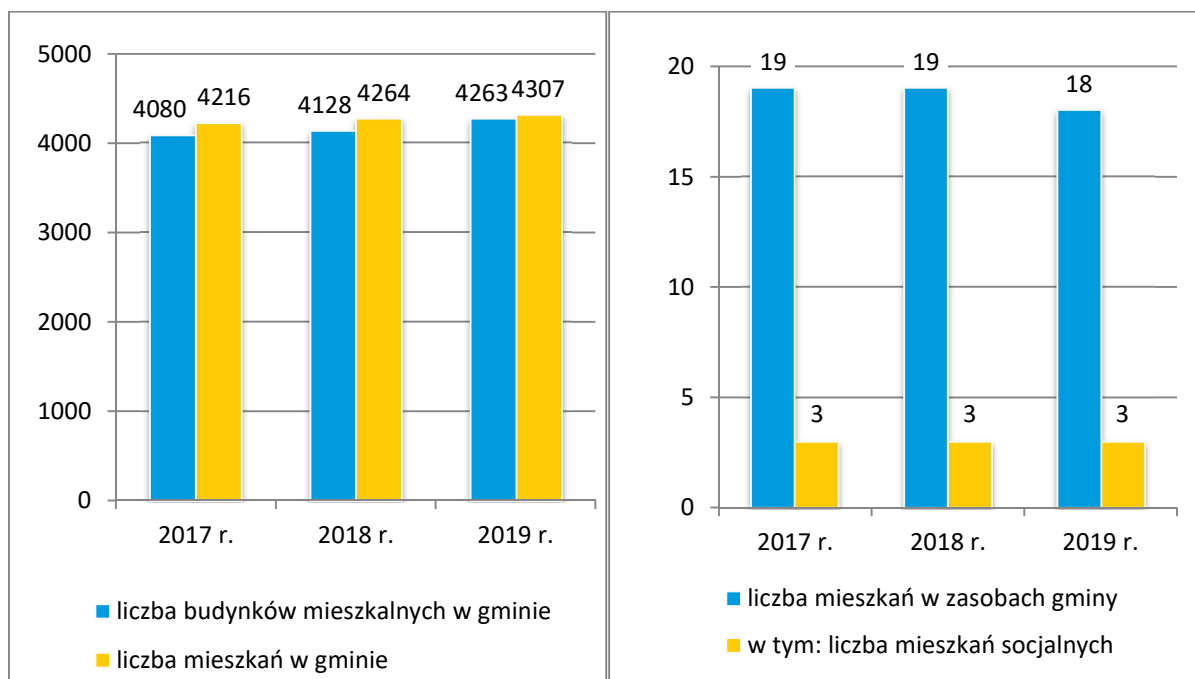
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 4.216 w 2017 r. do 4.307 w 2019 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Porąbka wynika, że w latach 2017-2019 liczba mieszkań pozostających w zasobach gminy była na zbliżonym poziomie (po 19 w latach 2017-2018, 18 w 2019 r.), natomiast liczba wydzielonych spośród nich mieszkań socjalnych była taka sama (po 3).

W latach 2018-2019 liczba wniosków od osób oczekujących na mieszkanie komunalne z zasobów gminy była niższa niż w 2017 roku (5 w 2017 r., po 2 w latach 2018-2019), podobnie jak liczba osób oczekujących na przydział mieszkania socjalnego (4 w 2017 r., po 2 w latach 2018-2019). Warto dodać, że w 2018 i 2019 roku wydano po 1 wyroku eksmisyjnym bez wskazania lokalu zastępczego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Porąbka.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2019 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,5% mieszkań, łazienkę posiadało 92,3% mieszkań, a centralne ogrzewanie 83,6% mieszkań. Na terenie gminy jest także sieć gazowa – korzystało z niej 82,8% mieszkańców.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

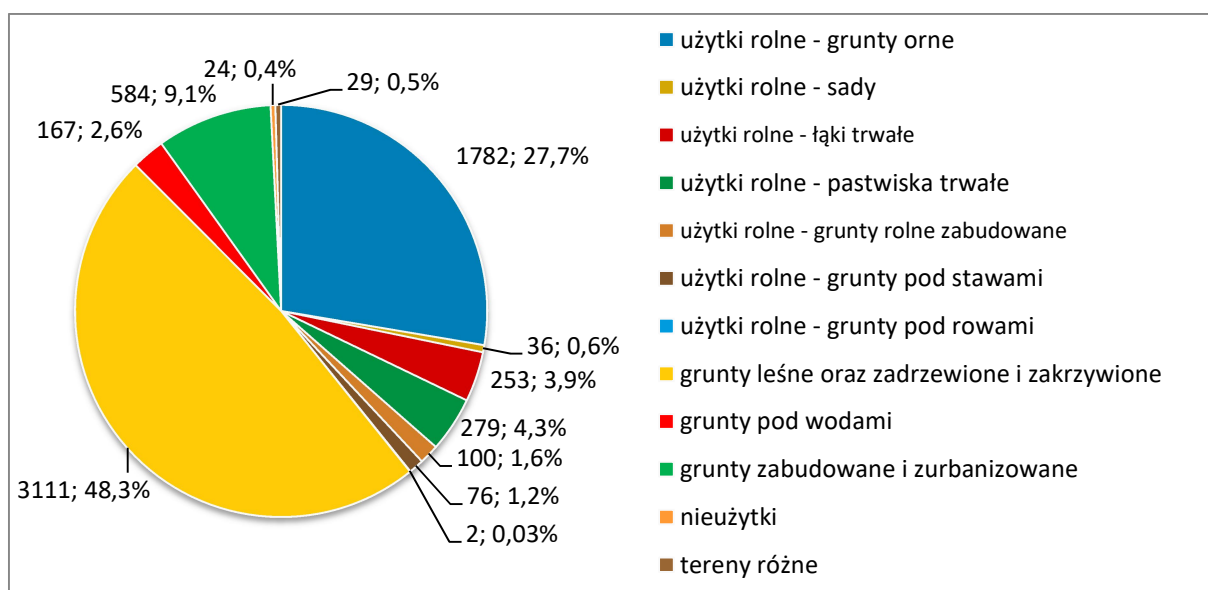
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	1	2	0
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	797	2.052	0

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Porąbka ma rolniczy charakter, niemniej z uwagi na szczególne walory przyrodnicze jej główne funkcje to: turystyka, wypoczynek i rekreacja. W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione (48,3%); użytki rolne zajmują 39,2%, w tym grunty orne 27,7%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

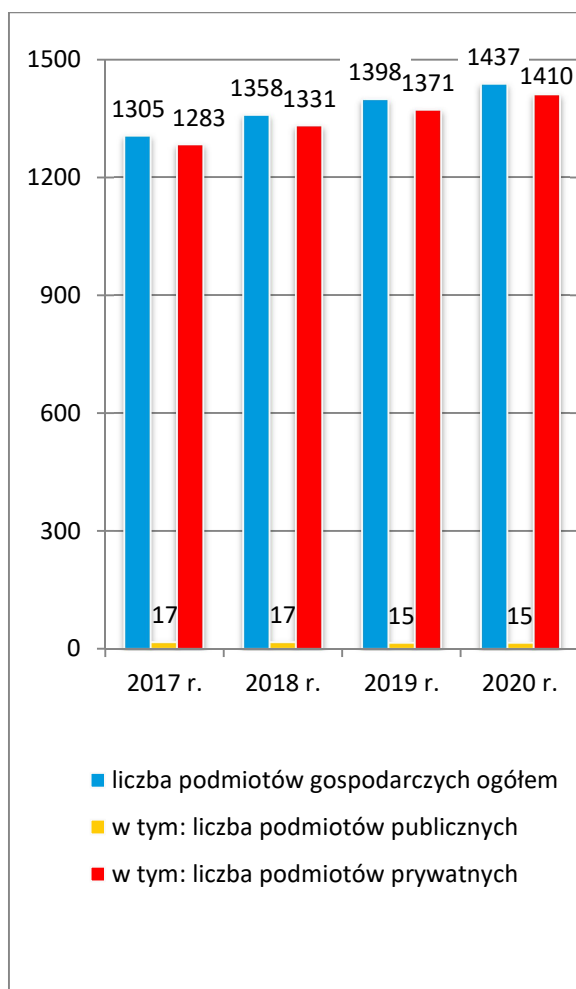
W latach 2017-2020 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 1.305 w 2017 r. do 1.437 w 2020 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (1.283 w 2017 r., 1.331 w 2018 r., 1.371 w 2019 r. i 1.410 w 2020 r.). W 2020 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie było handel i usługi w zakresie napraw (366 podmiotów), budownictwo (281) oraz przetwórstwo przemysłowe (208).

Do największych pracodawców w gminie należą: Czanieckie Makarony Sp. z o.o., Lightnet Sp. z o.o., Zabi Sp. z o.o. oraz Ice-Mastery Sp. jawna. Liczba miejsc pracy na terenie gminy jest niewystarczająca; ocenia się, że 70-80% mieszkańców gminy pracuje poza jej terenem; najczęściej w Kętach i Bielsku-

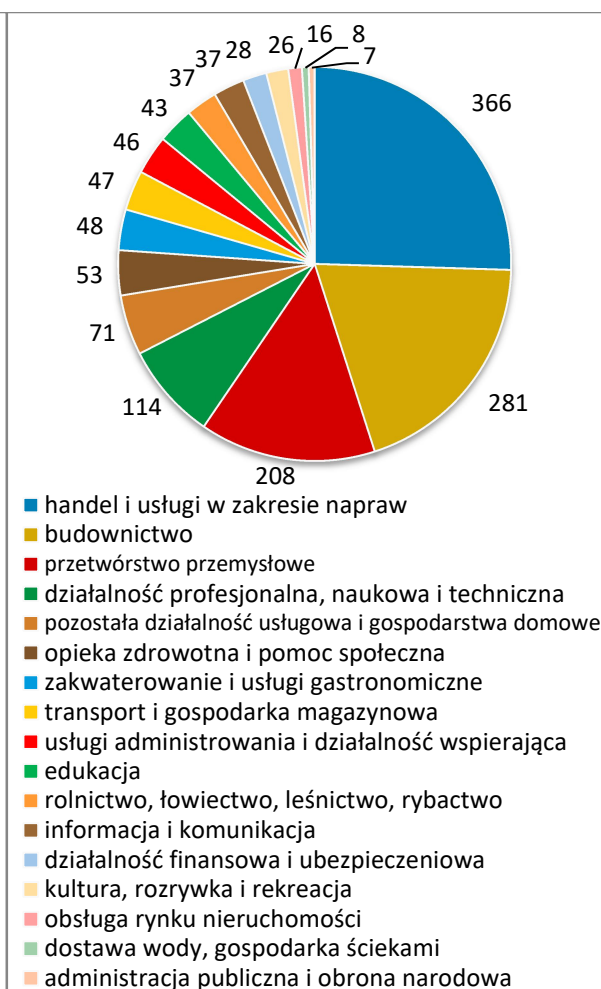
Białej. Szans dla rozwoju gospodarczego gminy upatruje się w rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych, poszerzeniu terenów przemysłowych oraz pozyskanie nowych inwestorów.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

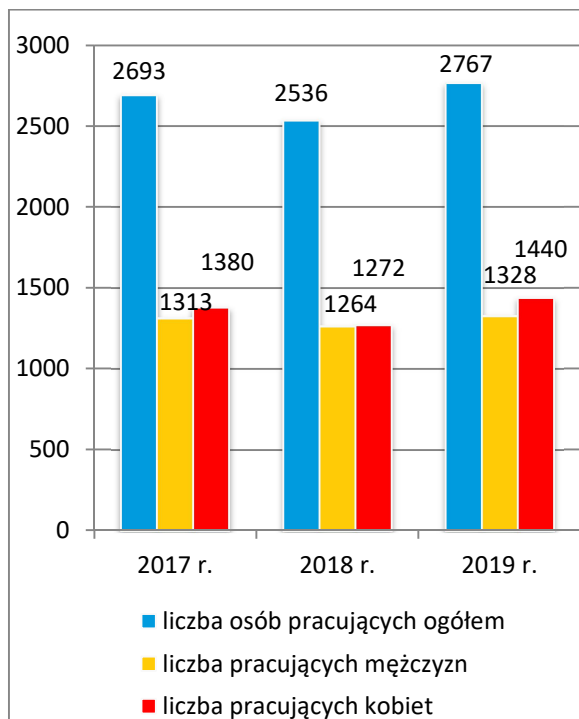
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Porąbka zwiększyła się (z

2.693 w 2017 r. do 2.767 w 2019 r.; liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców wyniosła odpowiednio 173, 163 i 177). W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych w gminie (z 270 w 2017 r. do 157 w 2019 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (144 w 2017 r., 112 w 2018 r., 83 w 2019 r.). Zmianę w liczbie osób bezrobotnych w gminie przyniósł rok 2020 – ich liczba wzrosła do 247 (w tym 137 kobiet).

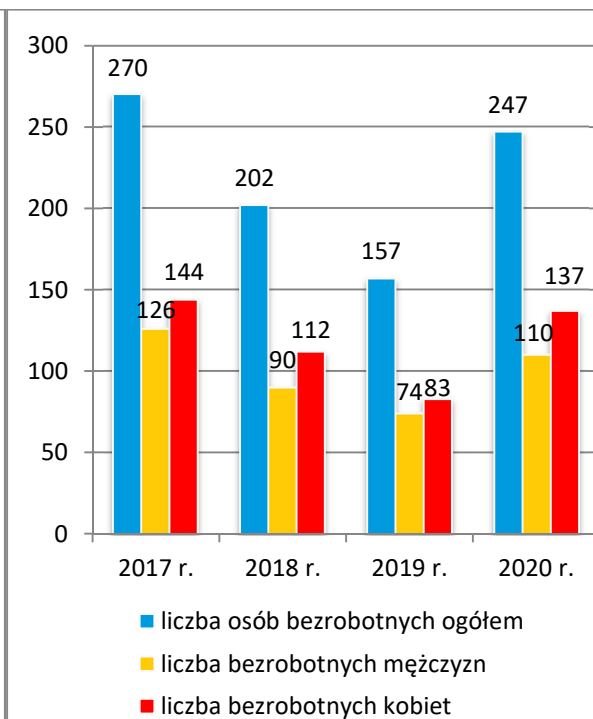
W latach 2017-2019 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym stale zmniejszał się (z 2,8% w 2017 r., do 1,6% w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2020

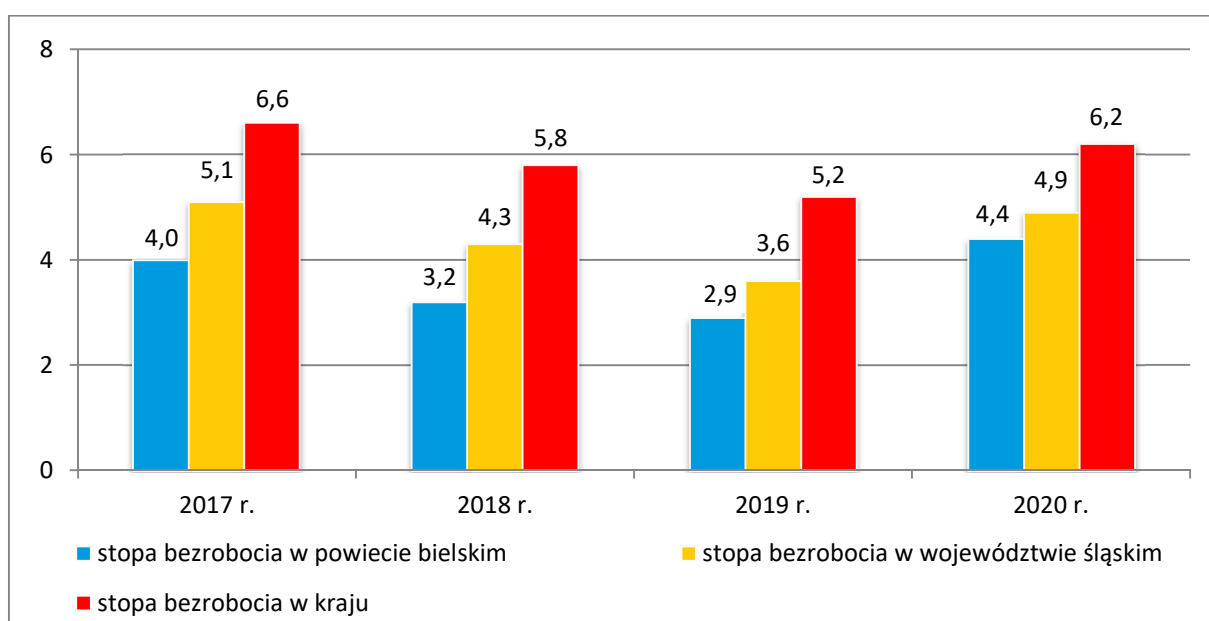

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie bielskim była niższa niż w województwie śląskim i niższa niż w kraju. Warto zauważyć, że rok 2020 przyniósł wzrost bezrobocia zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie bielskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2017-2020 (w %)

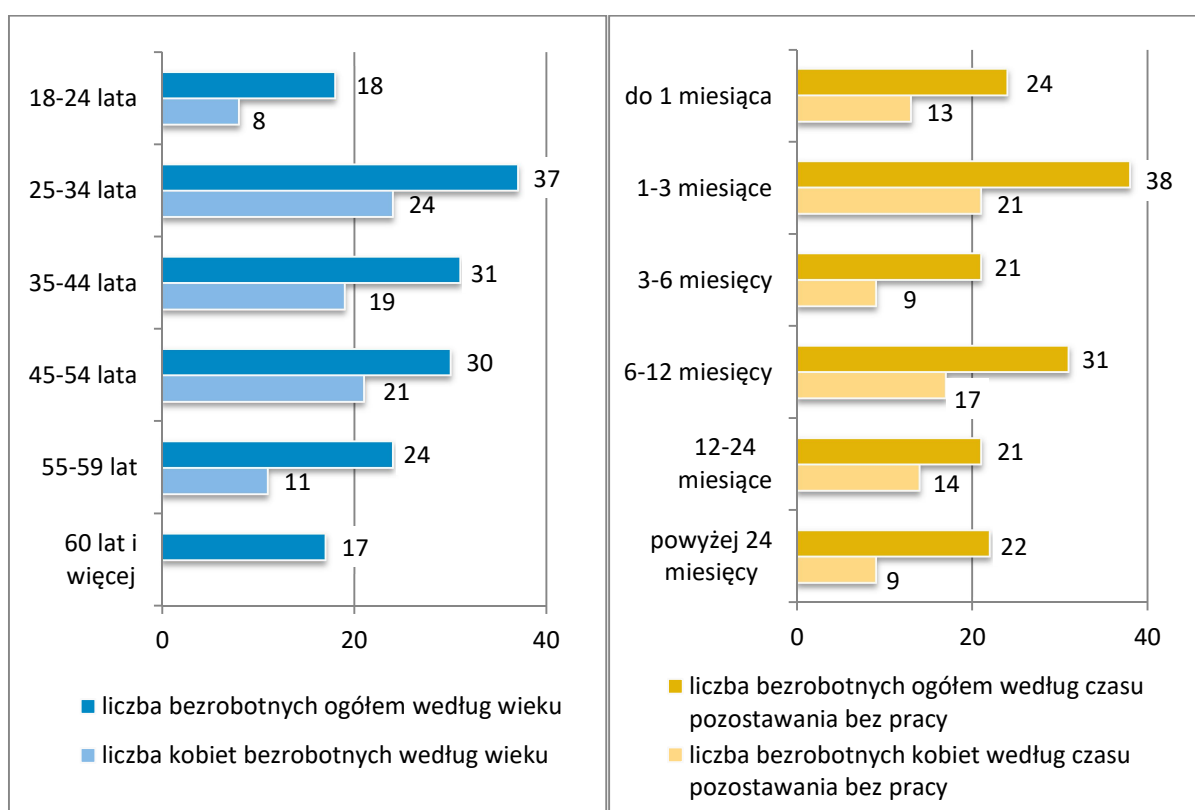

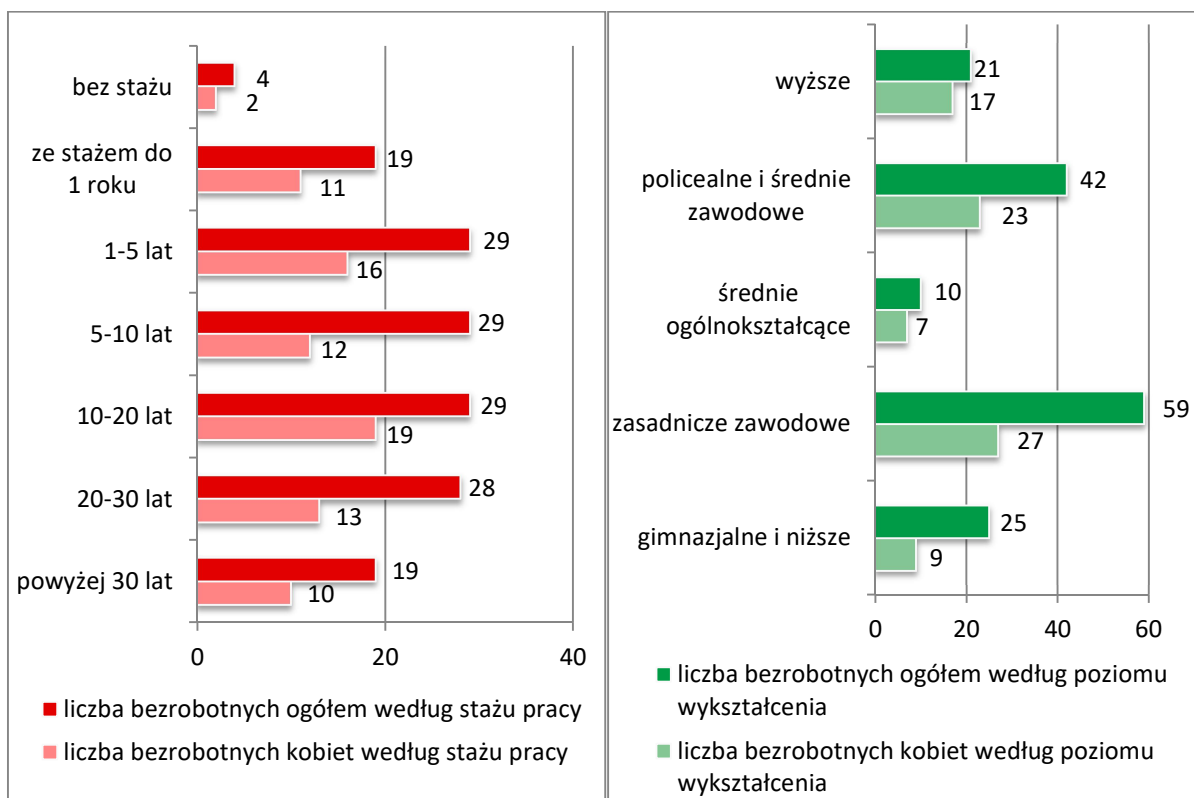
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2019 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (37 osób, w tym 24 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, 12 miesięcy i więcej (łącznie 43 osoby, w tym 23 kobiety), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (59 osób, w tym 27 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej.

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Porąbka funkcjonuje 6 szkół podstawowych (w tym 1 niepubliczna prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie) oraz 6 przedszkoli (w tym 3 niepubliczne). Młodzież z gminy może kontynuować naukę m.in. w Bielsku-Białej, gdzie znajdują się licea, technika i szkoły branżowe. W gminie działa również żłobek.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych i opieki nad dziećmi do lat 3. funkcjonujących w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Porąbce	ul. Krakowska 4, 43-353 Porąbka
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Porąbce z oddziałami przedszkolnymi – niepubliczna	ul. Kozubnicka 5, 43-353 Porąbka
3.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Czańcu	ul. Kardynała Wojtyły 32, 43-354 Czaniec
4.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kardynała	ul. Kardynała Wojtyły 119,

	Karola Wojtyły w Czańcu	43-354 Czaniec
5.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kobiernicach	ul. Szkolna 1, 43-356 Kobiernice
6.	Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Bujakowie	Bujaków, ul. Szkolna 13, 43-356 Kobiernice
7.	Publiczne Przedszkole w Kobiernicach	ul. Żywiecka 8A, 43-356 Kobiernice
8.	Publiczne Przedszkole Nr 1 w Czańcu	ul. Królewska 16, 43-354 Czaniec
9.	Publiczne Przedszkole Nr 2 w Czańcu	ul. Kardynała Wojtyły 67, 43-354 Czaniec
10.	Niepubliczne Przedszkole Nr 2 w Porąbce	ul. Krakowska 8, 43-353 Porąbka
11.	Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Bujakowie	ul. Bielska 22, 43-356 Bujaków
12.	Niepubliczne Przedszkole „Jagódka” w Porąbce	ul. Krakowska 3, 43-353 Porąbka
13.	Żłobuś Przygoda Maluszka w Bujakowie	ul. Bielska 4, 43-356 Bujaków

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

W roku szkolnym 2019/2020 do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało 1.258 uczniów, a do przedszkoli łącznie 551 dzieci. W placówkach oświatowych pracowało 215 nauczycieli (w tym 173 nauczycieli w szkołach i 42 w przedszkolach). Żłobek dysponował 30 miejscami dla najmłodszych dzieci (w 2019 roku wykorzystano 14 miejsc), nad którymi opiekę sprawowało 3 opiekunów.

Wszystkie uprawnione dzieci z gminy mają zapewnione darmowe bilety na dojazd do szkoły autobusami lokalnymi. Ponadto gmina dowozi dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego własnym środkiem transportu do szkół i ośrodków w Bielsku-Białej, Czechowicach-Dziedzicach i Rudoltowicach, a także organizuje i opłaca dowożenie dzieci do ośrodków w Żywcu, Łodygowicach i Oświęcimiu.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, stołówki, biblioteki i sprzętu komputerowego. Uczniowie mogą korzystać z pomocy pedagoga, psychologa, pielęgniarki, logopedy i doradcy zawodowego.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych,

rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć z logopedą, surdopedagogiem i tyflopedagogiem.

Wśród wymogów koniecznych dla zapewnienia rozwoju placówek oświatowych w gminie wymienia się przede wszystkim potrzebę doposażenia placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne, a także zahamowanie odpływu z zawodu doświadczonych nauczycieli.

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Porąbka są Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Porąbce. Obie placówki posiadają filie – w Bujakowie, Czańcu i Kobiernicach.

Ośrodek rozbudza i zaspokaja zainteresowania i potrzeby kulturalne mieszkańców gminy poprzez organizowanie spektakli, koncertów, konkursów, festiwali, odczytów, imprez artystycznych i rozrywkowych, a także prowadzenie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania poprzez sztukę. Tworzy również warunki do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego; przy Ośrodku działają: Dziecięcy Zespół Regionalny „Porąbczanie”, chór „Potok” w Czańcu i „Zasolnica” w Porąbce, orkiestry dęte w Czańcu, Kobiernicach i Porąbce. Placówka prowadzi również imprezy plenerowe i rekreacyjne, a także organizuje wypoczynek zimowy i letni w ramach Akcji Zima, Lato.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku księgozbiór biblioteki liczył 44.229 woluminów, liczba czytelników wyniosła 1.989, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 32.568 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Na wyposażeniu biblioteki jest 10 komputerów, w tym 4 podłączone do sieci Internet i dostępne dla czytelników.

Obok podstawowej działalności Biblioteka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne. Należą do nich głównie wystawy, ekspozycje związane z promocją książki, rocznicami państwowymi i literackimi, organizowane są również spotkania autorskie, kursy i konkursy, warsztaty i lekcje biblioteczne. Biblioteka aktywnie promuje czytelnictwo poprzez m.in. udział w takich akcjach, jak: „Cała Polska czyta dzieciom”, „Mała książka – Wielki człowiek”, „Tydzień Bibliotek”.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury w Porąbce	Rynek 22, 43-353 Porąbka
	Dom Kultury w Bujakowie	ul. Bielska 24, 43-356 Bujaków
	w tym: Dom Kultury w Czańcu	ul. Kardynała Wojtyły 30, 43-354 Czaniec
	Dom Kultury w Kobiernicach	ul. Parkowa 20b, 43-356 Kobiernice
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Porąbce	Rynek 22, 43-353 Porąbka
	Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Bujakowie	ul. Bielska 24, 43-356 Bujaków
	w tym: Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Czańcu	ul. Kardynała Wojtyły 30, 43-354 Czaniec
	Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Kobiernicach	ul. Wolności 50, 43-356 Kobiernice

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

Gmina Porąbka posiada różnorodny kalendarz imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do ważniejszych z nich należą: dożynki wiejskie, Dni Gminy Porąbka, Historie Frontowe, Orszak Trzech Króli, Święto Konstytucji 3 Maja, gminne obchody Dnia Niepodległości, Bujakowski Jarmark Bożonarodzeniowy, Turniej Tenisa Stołowego o puchar przewodniczącego Rady Gminy Porąbka, Halowy Turniej Siatkówki o puchar Wójta Gminy Porąbka, Turniej Siatkówki Piłkowej, Maraton górski Leśnik, zawody wędkarskie dla młodzieży, pikniki sportowo – rodzinne, turnieje piłki nożnej, rajdy turystyczne, biegi okolicznościowe (morsowy, mikołajkowy, Pamięci Żołnierzy Wyklętych).

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. W jej skład

wchodzą stadiony sportowe w Porąbce, Bujakowie, Czańcu i Kobiernicach oraz kompleks sportowy Orlik 2012 w Porąbce, a także liczne place zabaw dla dzieci z bogatą infrastrukturą do gier i ćwiczeń. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Stadion Sportowy w Porąbce	ul. Stadionowa 5, 43-353 Porąbka
2.	Stadion Sportowy w Bujakowie	Bujaków, ul. Bielska 1a, 43-356 Kobiernice
3.	Stadion Sportowy w Czańcu	Zagłębocze 9, 43-354 Czaniec
4.	Stadion Sportowy w Kobiernicach	ul. Sportowa 4, 43-356 Kobiernice
5.	Kompleks boisk „Orlik”	ul. Krakowska 6, 43-353 Porąbka

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

Gmina Porąbka posiada zasoby zarówno przyrodnicze, jak i kulturowe, które przesądzają o jej turystycznej atrakcyjności. Na jej terenie znajdują się obszary o ponadprzeciętnych walorach widokowych: Rezerwat Buczyny Karpackiej, ruiny zamku Wołek, trasy edukacji ekologicznej, terenowe centra edukacji ekologicznej, szlaki turystyczne prowadzące przez szczyty Beskidu Małego, sztuczne zbiorniki wodne w Porąbce, Międzybrodziu i na górze Żar.

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Porąbka funkcjonuje 1 zakład opieki zdrowotnej, w ramach którego działają 3 ośrodki zdrowia i 1 punkt lekarski, prowadzonych jest 10 prywatnych praktyk lekarskich oraz działy pogotowie ratunkowe i 5 aptek. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
-----	-----------------	-----------------

1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Porąbce (poradnia rehabilitacyjna, laryngologiczna, neurologiczna, okulistyczna, kardiologiczna, chirurgii ogólnej, medycyna pracy)	ul. Wielka Puszcza 23, 43-353 Porąbka
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Czańcu (Poradnia diabetologiczna)	ul. Kard. K. Wojtyły 28a, 43-354 Czaniec
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Kobiernicach (Poradnia ginekologiczno-położnicza, urologiczna, endokrynologiczna)	ul. Żywiecka 10, 43-356 Kobiernice
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Punkt Lekarski w Bujakowie	ul. Bielska 22, 43-356 Bujaków
5.	Bielskie Pogotowie Ratunkowe (nocna i świąteczna ambulatoryjna i wyjazdowa opieka lekarska i pielęgnarska w zakresie opieki zdrowotnej) w Kobiernicach	ul. Żywiecka 10, 43-356 Kobiernice
6.	Ośrodek TriVita – Centrum Opieki, Rehabilitacji, Medyczne (poradnia chirurgiczna, chirurgii naczyniowej, chorób płuc, dermatologiczna, diabetologiczna, endokrynologiczna, ginekologiczna, internistyczna, kardiologiczna, logopedyczna, leczenia bólu, logopedyczna, neurochirurgiczna) w Porąbce	ul. Krakowska 73, 43-353 Porąbka
7.	Gabinet Stomatologiczny w Czańcu, L. Cichor	ul. Kard. K. Wojtyły 28a, 43-354 Czaniec
8.	Gabinet Stomatologiczny w Czańcu, A. Szymiec	ul. Zagłębocze 7, 43-354 Czaniec
9.	Gabinet Stomatologiczny w Czańcu, K. Górny, Ł. Kowalczyk	ul. Kard K. Wojtyły 38, 43-354 Czaniec
10.	Gabinet Stomatologiczny w Kobiernicach, M. Stanisław	ul. Sportowa 29, 43-356 Kobiernice
11.	Gabinet Stomatologiczny w Kobiernicach, J. Bańczak	ul. Żywiecka 10, 43-356 Kobiernice
12.	Gabinet Stomatologiczny w Bujakowie, E. Markowska-Błasiak	ul. Bielska 22, 43-356 Bujaków
13.	Mobilny Gabinet Logopedyczny w Czańcu	ul. Kard. K. Wojtyły 61a, 43-354 Czaniec
14.	Centrum Rehabilitacji Fizjostrefa w Kobiernicach	ul. Żywiecka 10a, 43-356 Kobiernice
15.	Gabinet Fizjoterapeutyczny Good Health w Kobiernicach	ul. Krakowska 20, 43-356 Kobiernice
16.	Apteka „Farmana” w Porąbce	ul. Rynek 3, 43-353 Porąbka
17.	Apteka „Pod Dębem” w Kobiernicach	ul. Żywiecka 10a, 43-356 Kobiernice
18.	Apteka „Panaceum” w Kobiernicach	ul. Krakowska 24, 43-356 Kobiernice
19.	Apteka w Czańcu	ul. Kard. K. Wojtyły 26, 43-354 Czaniec

20. Apteka „Centrum dla Zdrowia” w Czańcu

ul. Kard. K. Wojtyły 58,
43-354 Czaniec

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok (57.957 w 2017 r., 67.475 w 2018 r., 69.797 w 2019 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (72.332 w 2017 r., 86.053 w 2018 r., 89.251 w 2019 r.). Na terenie gminy brakuje takich lekarzy specjalistów, jak: endokrynolog, pulmonolog, psychiatra i lekarz chorób naczyni.

Poza gminą, specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują podmioty funkcjonujące w Bielsku-Białej. Są to: Bielskie Pogotowie Ratunkowe (ul. Emilii Plater 14, 43-300 Bielsko-Biała), Bielskie Centrum Psychiatrii (ul. Olszówka 102, 43-300 Bielsko-Biała), Szpital Pediatryczny (ul. Jana III Sobieskiego 83, 43-300 Bielsko-Biała), Szpital Wojewódzki (al. Armii Krajowej 101, 43-300 Bielsko-Biała), Beskidzkie Centrum Onkologii – Szpital Miejski im. Jana Pawła II (ul. S. Wyspiańskiego 21, 43-300 Bielsko-Biała), Szpital Św. Łukasza (ul. Bystrzańska 94b, 43-300 Bielsko-Biała), Klinika Galena (ul. Żywiecka 71, 43-300 Bielsko-Biała), Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca – Centrum Kardiologii i Kardiochirurgii (al. Armii Krajowej 101, 43-300 Bielsko-Biała), Beskidzkie Centrum Medyczne (ul. Młodzieżowa 21, 43-300 Bielsko-Biała) oraz Centrum Medyczne Eskulap (ul. Cieszyńska 472, 43-300 Bielsko-Biała).

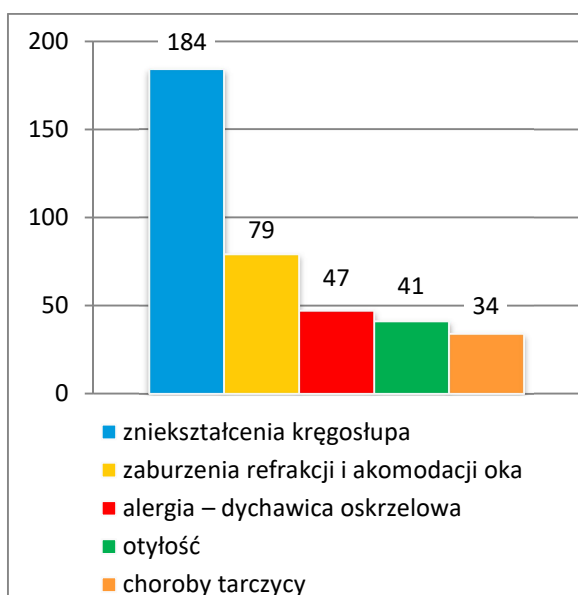
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Porąbce. Wynika z nich, że w 2019 roku pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 451 dzieci i młodzieży oraz 4.874 osoby dorosłe. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (184 osoby), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (79), alergia – dychawica oskrzelowa (47), otyłość (41), choroby tarczycy (34), alergie skórne (16), nowotwory (14) i padaczka (10). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (3.769 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.598),

przewlekłe choroby układu trawiennego (936), cukrzycę (773), choroby tarczycy (754), nowotwory (338), otyłość (290), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (265), choroby obwodowego układu nerwowego (211) oraz niedokrwistość (124).

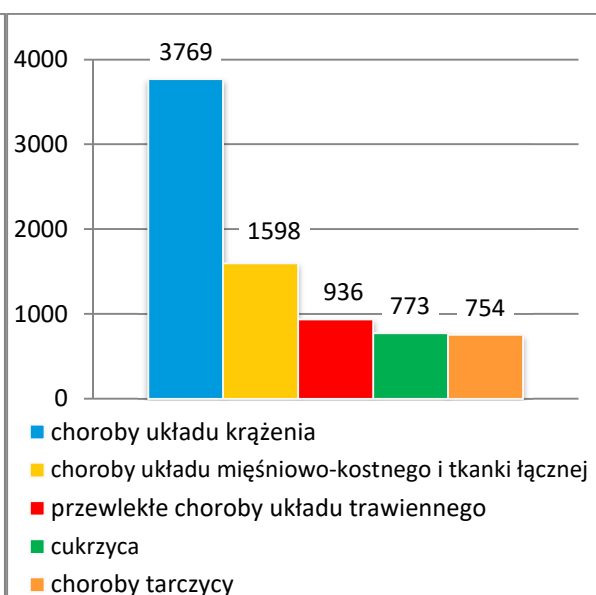
Na koniec 2019 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 12.634, w tym 2.415 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2019 roku

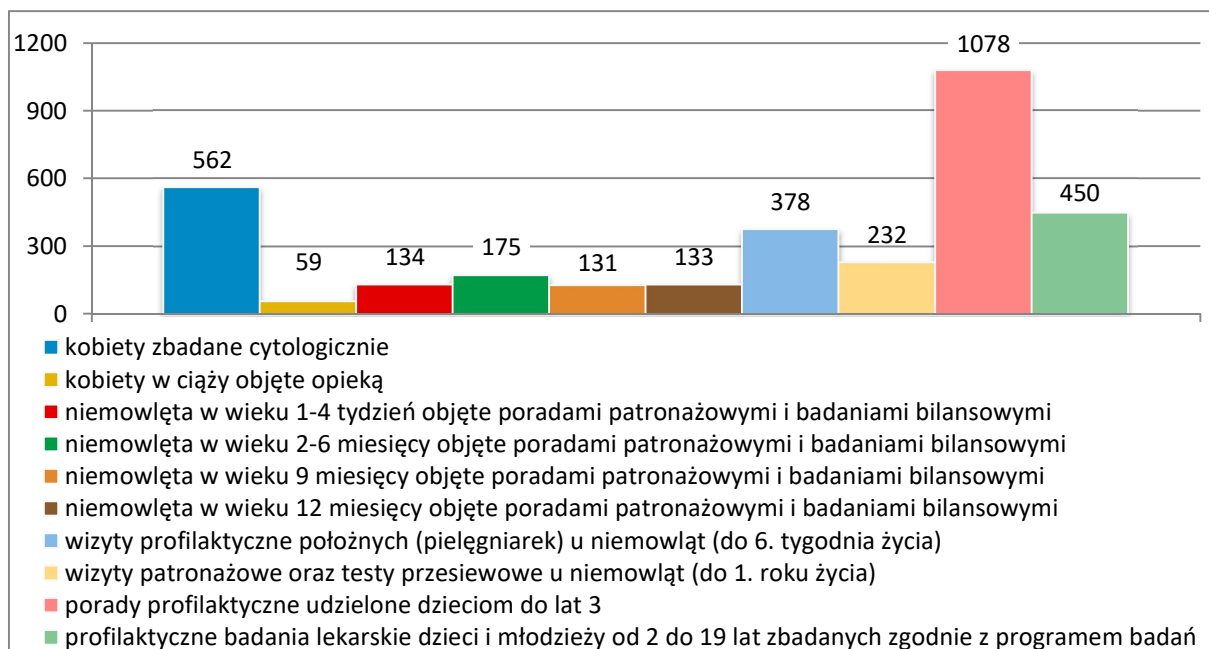
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2019 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Porąbce.

W 2019 roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Porąbce sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2019 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Polimed” – Ośrodek Zdrowia w Porąbce.

W 2019 roku cytologicznie zbadano 562 kobiety, a opieką poradni objęto 59 kobiet w ciąży, którym udzielono 407 porad. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 134 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 175 niemowląt od 2 do 6 miesiąca, 131 niemowląt w wieku 9 miesięcy oraz 133 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) u niemowląt do 6. tygodnia życia oraz liczba wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt do 1. roku życia wyniosła odpowiednio 378 i 232. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 1.078 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 450 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do

pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

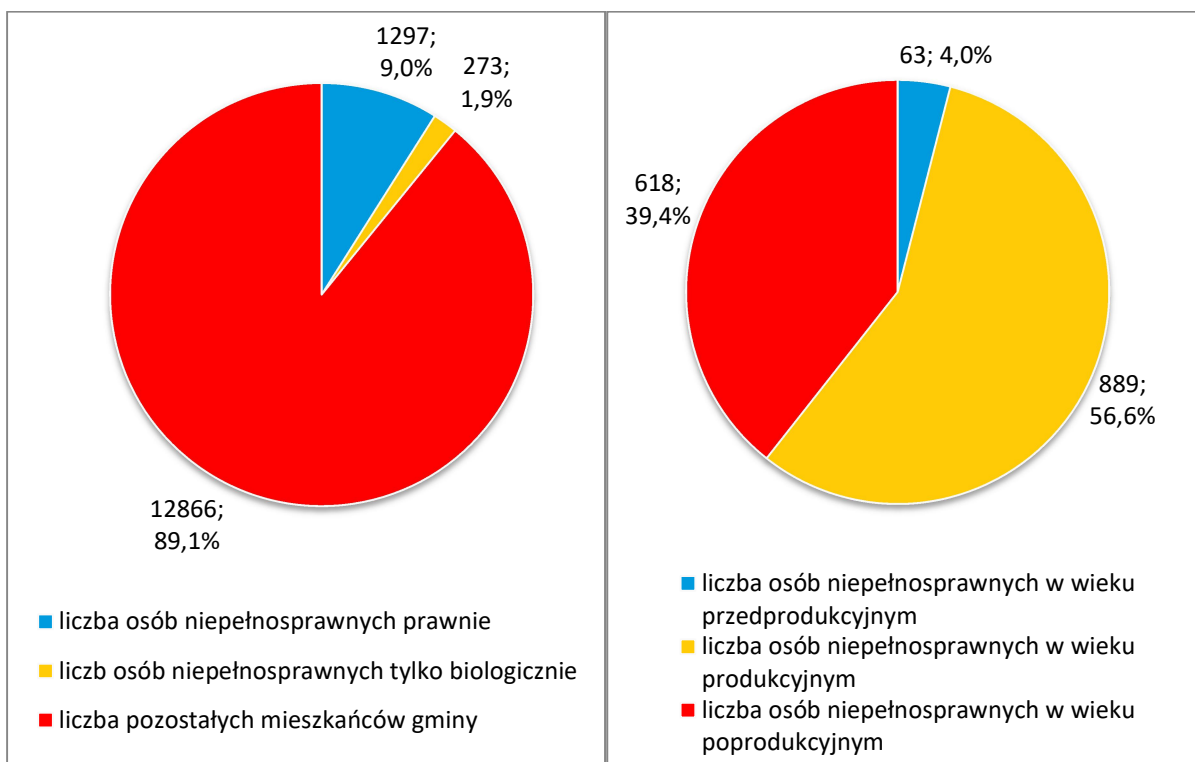
Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Porąbka mieszkało 1.570 osób niepełnosprawnych. Wśród nich większość stanowili mężczyźni (788 osób) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (1.297 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 273 osoby.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 10,9%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (889 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

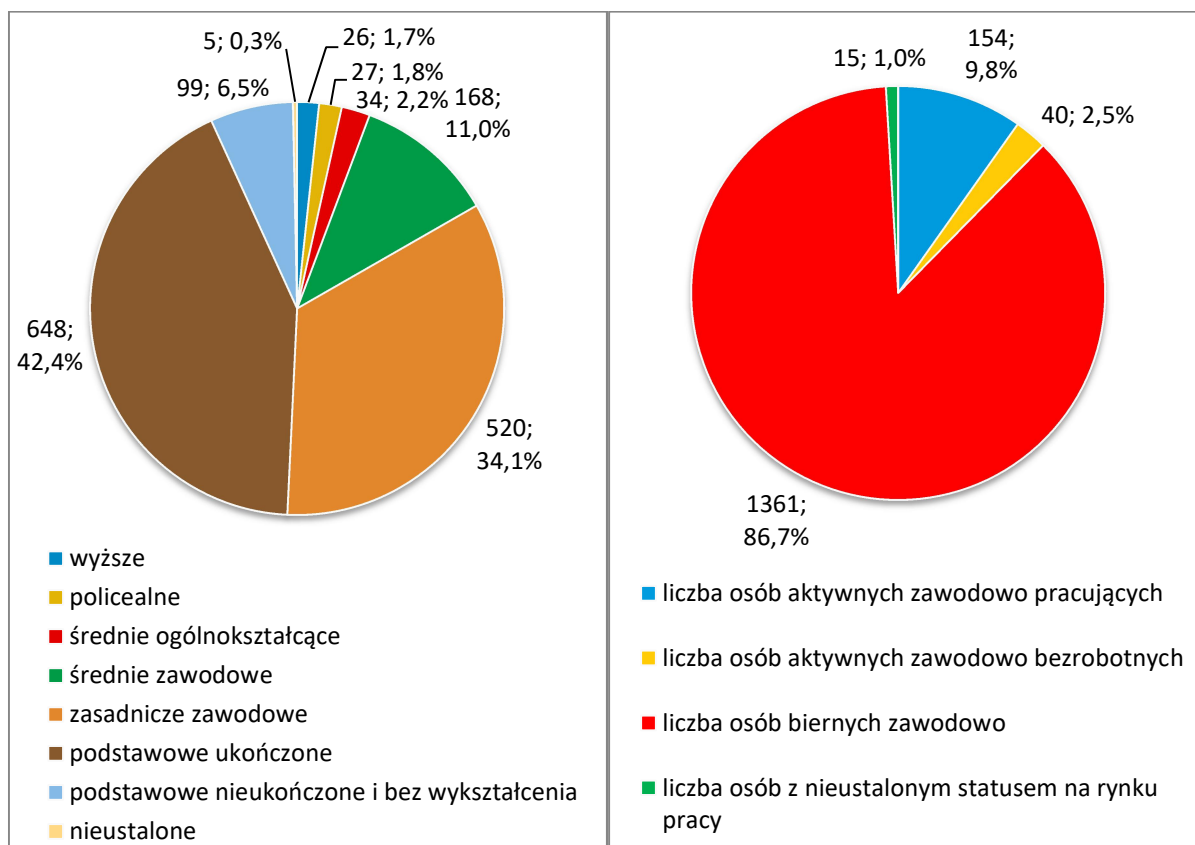
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 10,3% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie i wynosił 28,4%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

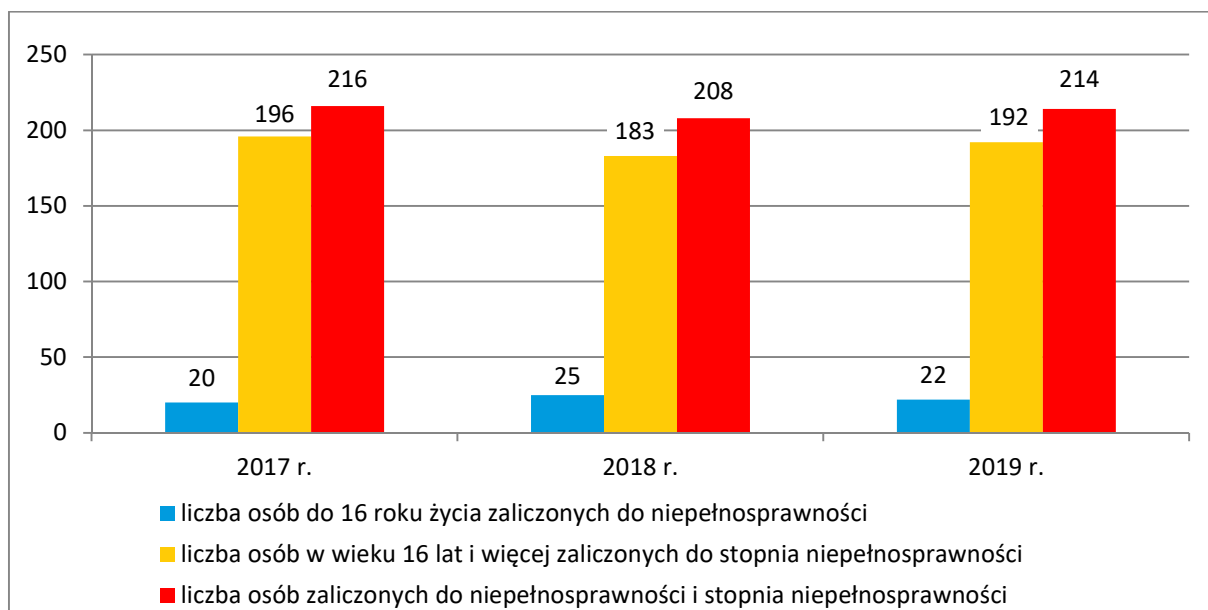

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (648 osób) i zasadniczym zawodowym (520 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.361 osób).

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Porąbka zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej. Według jego danych, w latach 2017-2019 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) ulegała wahaniom (20 w 2017 r., 25 w 2018 r., 25 w 2019 r.), podobnie jak liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia ulegała wahaniom (196 w 2017 r., 183 w 2018 r., 192 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Bielsku-Białej do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej.

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

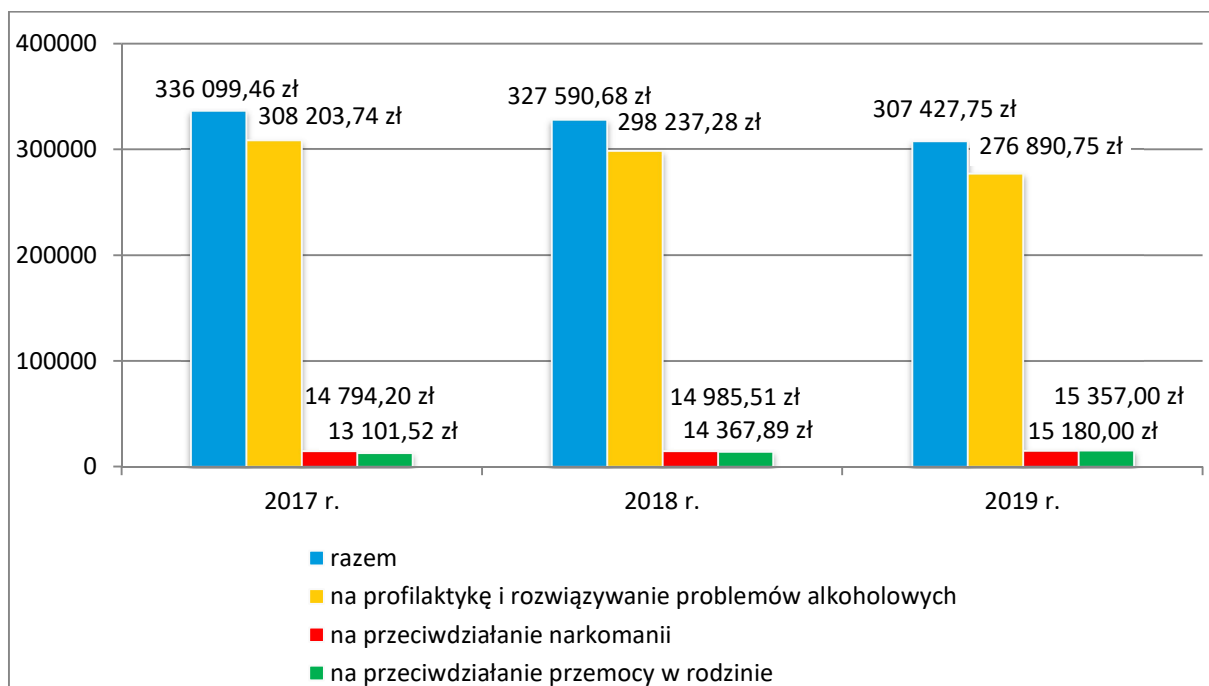
		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Porąbka w latach 2017-2019.

Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

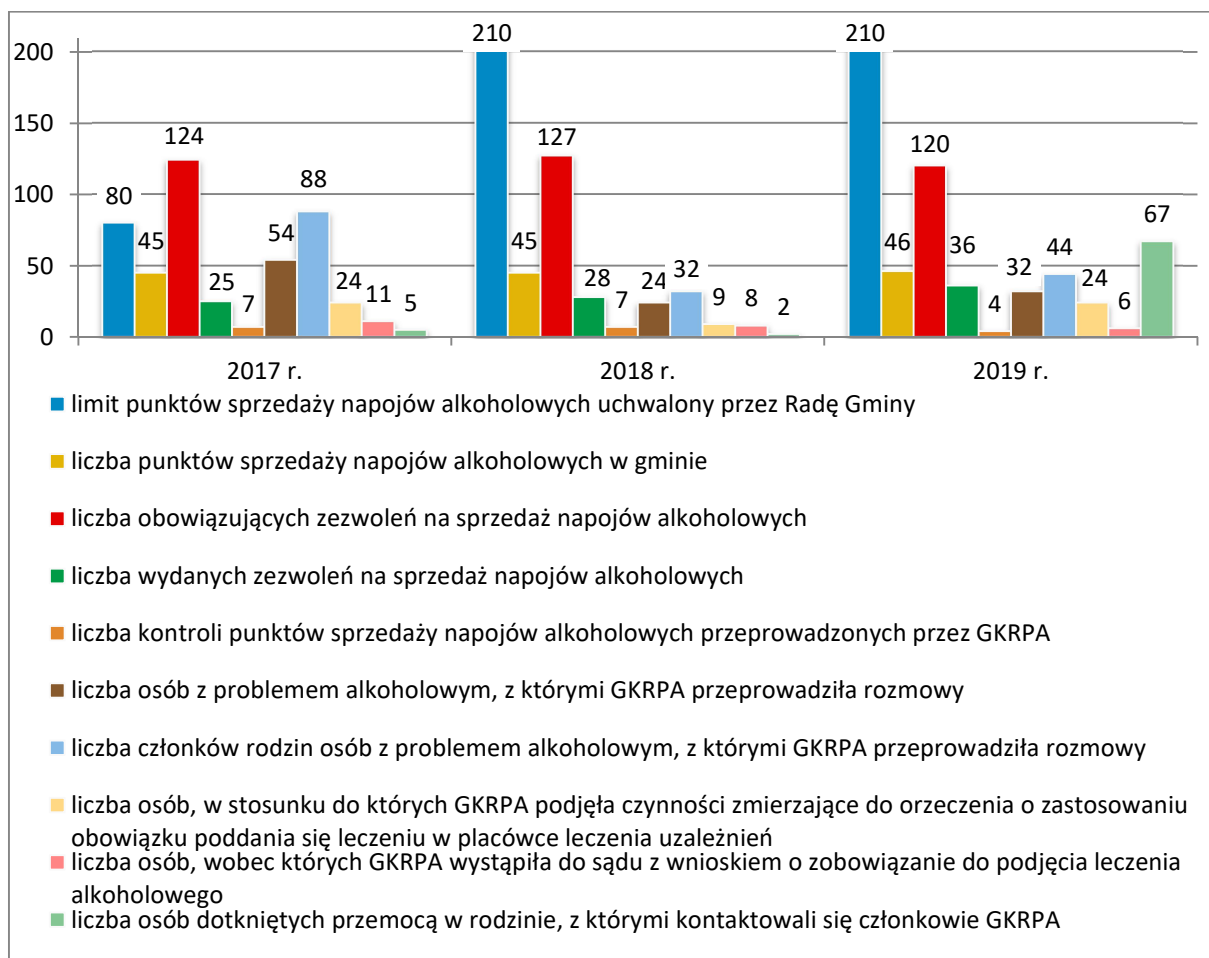

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

W latach 2017-2019 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszała się z roku na rok (z 336.099,46 zł w 2017 r. do 307.427,75 zł w 2019 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Porąbka, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

W latach 2018-2019 uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był znacznie wyższy niż w 2017 roku (80 w 2017 r., po 210 w latach 2018-2019). Zwiększenie limitu wynikało przede wszystkim ze zmiany przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która zobligowała Radę Gminy do ustalenia również limitu odnoszącego się do zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, na które do 2018 roku limity nie obowiązywały.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na zbliżonym poziomie (po 45 w latach 2017-2018, 46 w 2019 r.). Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2019 roku była niższa niż w latach 2017-2018 (124 w 2017 r., 127 w 2018 r., 120 w 2019 r.), a liczba wydanych zezwoleń zwiększała się z roku na rok (z 25 w 2017 r. do 36 w 2019 r.).

W latach 2018-2019 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, była niższa niż w 2017 roku (54 w 2017 r., 24 w 2018 r., 32 w 2019 r.), podobnie jak liczba członków rodzin tych osób (88 w 2017 r., 32 w 2018 r., 44 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 24 osób w 2017 r., 8 w 2018 r., 24 w 2019 r.) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (wobec 11 osób w 2017 r., 8 w 2018 r., 6 w 2019 r.).

W 2019 roku, w stosunku do lat 2017-2018, znacznie wzrosła liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA (osoby doznające przemocy: po 2 w latach 2017-2018, 51 w 2019 r., 3 świadków przemocy w 2017 r., 16 osób stosujących przemoc w 2019 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Porąbce – Punkt Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w Bujakowie – Punkt Konsultacyjny, w Bielsku-Białej – Poradnia Leczenia Uzależnień, Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Komenda Miejska Policji, w Kobiernicach – Komisariat Policji, a w Andrychowie – Wojewódzki Szpital Psychiatryczny.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porąbce	ul. Krakowska 3, 43-353 Porąbka
Punkt Pomocy Rodzinie w Porąbce	ul. Rynek 22, 43-353 Porąbka
Punkt Konsultacyjny w Bujakowie	ul. Bielska 22, 43-356 Bujaków
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce	ul. Rynek 4, 43-353 Porąbka

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Porąbce	ul. Rynek 4, 43-353 Porąbka
Grupa wsparcia dla osób uzależnionych w Porąbce	ul. Rynek 22, 43-353 Porąbka
Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych w Porąbce	ul. Rynek 22, 43-353 Porąbka
Poradnia Leczenia Uzależnień w Bielsku-Białej	ul. Mostowa 1, 43-300 Bielsko-Biała
Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień w Bielsku-Białej (Fundacja Błękitny Krzyż)	ul. Mostowa 1, 43-300 Bielsko-Biała
Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie – Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, Dzienny Oddział Terapii Uzależnień, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	ul. Dąbrowskiego 19, 34-120 Andrychów
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej	ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała
Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej	ul. Piękna 2, 43-300 Bielsko-Biała
Komisariat Policji w Kobiernicach	ul. Żywiecka 6, 43-356 Kobiernice
Komenda Miejska Policji w Bielsku-Białej	ul. Wapienna 45, 43-300 Bielsko-Biała

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

W 2019 roku w Punkcie Pomocy Rodzinie w Porąbce wsparciem objęto 72 osoby, a w Punkcie Konsultacyjnym w Bujakowie – 60 osób. Z kolei Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce z powodu alkoholizmu udzielił pomocy 18 rodzinom liczącym 30 osób, a z powodu narkomanii i przemocy w rodzinie – po 1 osobie. Ośrodek zapewniał również obsługę organizacyjno-techniczną, a także delegował pracowników do Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który w analizowanym roku realizował 16 procedur „Niebieskiej Karty” (11 nowych i 5 z roku poprzedniego), obejmując działaniami 16 rodzin.

W 2019 roku w spotkaniach funkcjonujących w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych wzięto udział odpowiednio 36 i 9 osób, a z terapii w Poradni Leczenia Uzależnień i Miejskim Ośrodku Terapii Uzależnień w Bielsku-Białej skorzystało odpowiednio 13 i 30 mieszkańców gminy.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadanek, imprez sportowych,

konkursów profilaktycznych, pozalekcyjnych zajęć sportowych, warsztatów socjoterapeutycznych i artoterapii dla dzieci, zajęć z programem opiekuńczym dla dzieci z grup ryzyka, szkoleń i warsztatów dla rodziców i nauczycieli oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2019 roku programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży objęto 440 uczniów, 26 nauczycieli i 90 rodziców, w jednorazowych prelekcjach i pogadankach uczestniczyło 120 osób, w imprezach sportowych – 35 osób, w konkursach – 410 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 160 osób, w warsztatach socjoterapeutycznych i artoterapii dla dzieci – 40 osób, w zajęciach z programem opiekuńczym dla dzieci z grup ryzyka – 100 osób, w tym 10 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, w szkoleniach i warsztatach z zakresu profilaktyki problemowej – 40 rodziców i 18 nauczycieli, w koloniach z programem zajęć profilaktycznych – 40 osób.

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Porąbka zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również mogą być im udzielane świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych. W latach 2017-2018, w związku z bezdomnością, GOPS objął wsparciem odpowiednio 7 i 6 osób, a w 2019 roku 3 osoby.

W 2019 roku w schronisku dla osób bezdomnych przebywało 2 mieszkańców gminy Porąbka. Łączny koszt zrealizowanych świadczeń na schronienie w schronisku wyniósł 19.517 zł.

W razie takiej potrzeby osoby bezdomne z terenu gminy Porąbka kierowane są do Schroniska dla osób bezdomnych w Jaworznie, prowadzonego przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Oddział w Jaworznie (ul. Solskiego 3a, 43-602 Jaworzno) oraz do Noclegowani w Czechowicach-Dziedzicach (ul. Łukasiewicza 13, 43-500 Czechowice-Dziedzice).

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Porąbka czuwa Komenda Miejska Policji w Bielsku-Białej (ul. Wapienna 45, 43-300 Bielsko-Biała), a bezpośrednio czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Kobiernicach (ul. Żywiecka 6, 43-356 Kobiernice).

Według danych Komisariatu Policji w Kobiernicach, w 2019 roku na terenie gminy Porąbka odnotowano 113 przestępstw, wśród których dominowały przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (18 przypadków), kradzieży cudzej rzeczy (14), kradzieży z włamaniem (13) oraz oszustwie (11). W przypadku stwierdzonych przestępstw ujawniono 90 sprawców (w tym 1 nieletniego, który dopuścił się groźby karalnej).

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców
kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	18	18
kradzież cudzej rzeczy	14	6
kradzież z włamaniem	13	9
oszustwo	11	5
niestosowanie się do orzeczonych środków karnych	9	9
przestępstwa narkotykowe	7	7
uchylanie się od obowiązku alimentacji	6	6
spowodowanie wypadku drogowego	6	5
przywłaszczenie cudzej rzeczy	3	2
rozbój	3	4
uszkodzenie mienia	3	3
bójka i pobicie	2	6
nielegalne posiadanie broni	2	2
prowadzenie pojazdu bez uprawnień	2	2
fałszywe zeznania	2	2
fałszowanie pieniędzy	2	0
oszustwo komputerowe	2	0
bezprawne uzyskanie informacji	2	0
inne	6	4

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach.

Funkcjonariusze Policji na bieżąco monitorują sytuację we wszystkich obszarach mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Systematycznie udzielają mieszkańcom porad dotyczących m.in. mechanizmów oszustw, bezpieczeństwa w sieci, przemocy domowej. Wśród programów prewencyjnych realizowanych przez Śląską Policję są m.in. „Wkraczasz w dorosłość – wybieraj”, „Moje bezpieczne dziecko”, „Nie reagujesz – akceptujesz”. Gmina prowadzi także dozorowanie miejsc publicznych poprzez monitoring wizyjny.

Istotne znaczenie dla mieszkańców gminy ma również bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie działa 5 jednostek ochotniczych straży pożarnych – w Bujakowie, Czańcu, Kobiernicach, Porąbce i Porąbce Wielkiej Puszczy, a 190 strażaków i strażaczek posiada uprawnienia do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych. W 2019 roku Ochotnicze Straże Pożarne interweniowały w 207 zdarzeniach, w tym 68 pożarach i 130 miejscowych zagrożeniach. Na cele ochrony przeciwpożarowej gmina wydatkowała w 2019 roku 684.521 zł.

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Porąbka zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2019 roku kadrę GOPS-u stanowiło 18 osób, w tym kierownik, główny księgowy i 6 pracowników socjalnych. Wśród pracowników Ośrodka, 13 osób posiadało wykształcenie wyższe, specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadało 2 pracowników, a specjalizację z organizacji pomocy społecznej 1 osoba. Pracownicy Ośrodka uczestniczyli w kursach i szkoleniach doskonalących umiejętności zawodowe; podnosili swoje kwalifikacje, biorąc udział m.in. w specjalistycznych szkoleniach, seminariach i konferencjach poświęconych pomocy społecznej, przemocy w rodzinie, świadczeniach rodzinnych i wychowawczych oraz pieczy zastępczej.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej

niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Kadra GOPS-u w 2019 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	6
pozostali pracownicy	10

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

W 2019 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2017-2018 (16 380 249 zł w 2017 r., 16 570 029 zł w 2018 r., 20 829 958 zł w 2019 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które wydatki wzrosły z 9 574 292 zł w 2017 roku do 13 290 262 zł w 2019 roku. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	14.794	14.986	15.180
przeciwdziałanie alkoholizmowi	225.321	224.964	207.961
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	254.547	328.920	367.440
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	350	455	319
składki na ubezpieczenia zdrowotne	43.251	43.109	27.990
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	396.617	304.882	241.704
dodatki mieszkaniowe	797	2.054	163
zasiłki stałe	343.453	355.109	325.142
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.044.528	1.026.491	1.076.031
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0
pomoc w zakresie dożywiania	233.591	171.553	163.666
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	56 000	13.000	0
pozostała działalność	0	6.805	11.809
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	0	78.950	79.200
pozostała działalność w zakresie polityki	0	6.000	97.628

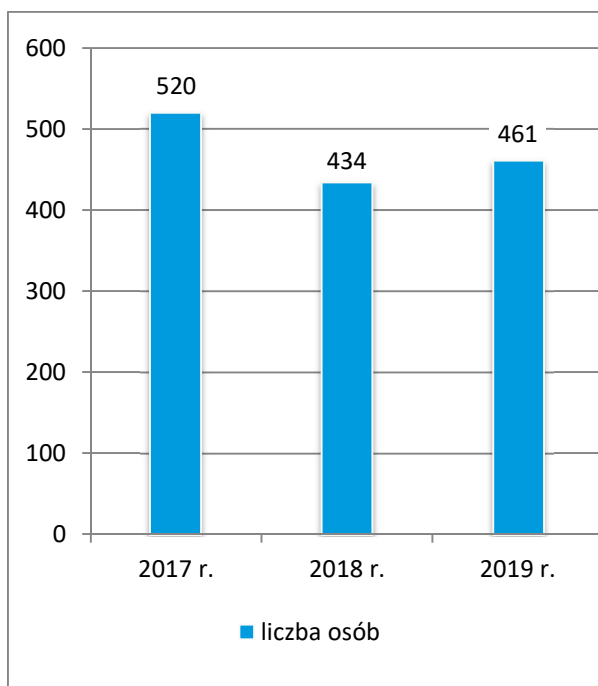
społecznej			
rodzina			
świadczenie wychowawcze	9.574.292	9.122.696	13.290.262
świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.931.633	3.934.705	3.905.740
wspieranie rodziny	56.765	736.391	756.854
tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	0	12.500	13.900
rodziny zastępcze	80.454	85.979	142.383
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	X	X	16 581
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	123.856	100.480	90.005
ogółem	16.380.249	16.570.029	20.829.958
w tym w budżecie GOPS-u	16.015.481	16.039.345	20.199.831

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce, Urząd Gminy w Porąbce.

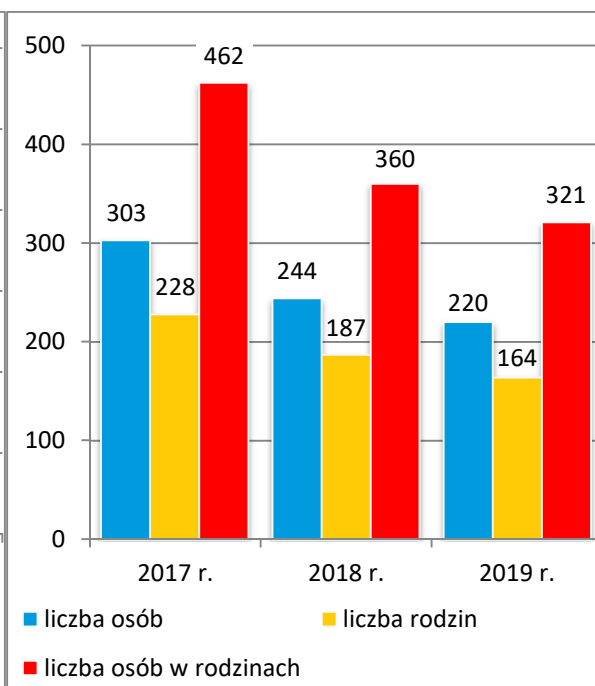
W latach 2018-2019 liczba osób w gminie, którym udzielono pomocy i wsparcia była niższa niż w 2017 roku (520 w 2017 r., 434 w 2018 r., 461 w 2019 r.) Systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 462 w 2017 r. do 321 w 2019 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne (z 449 w 2017 r. do 310 w 2019 r.) oraz niepieniężne (spadek ze 171 w 2017 r. do 120 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, ulegała wahaniom (218 w 2017 r., 180 w 2018 r., 233 w 2019 r.). Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 27. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia

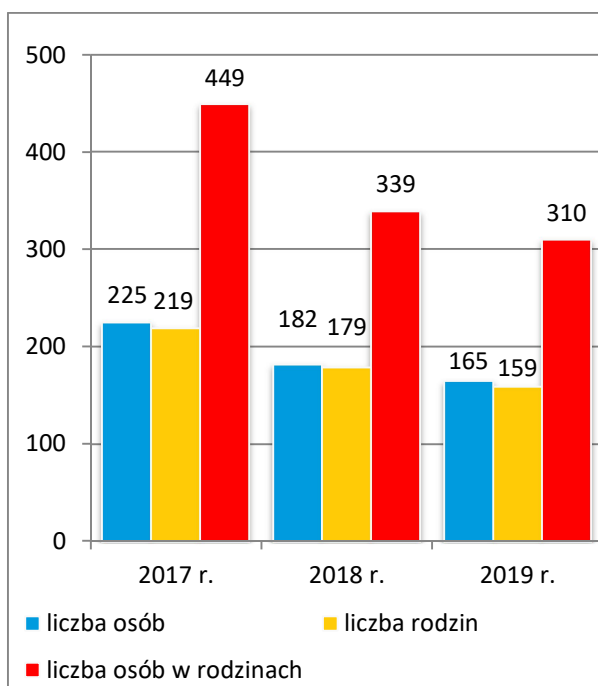

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie

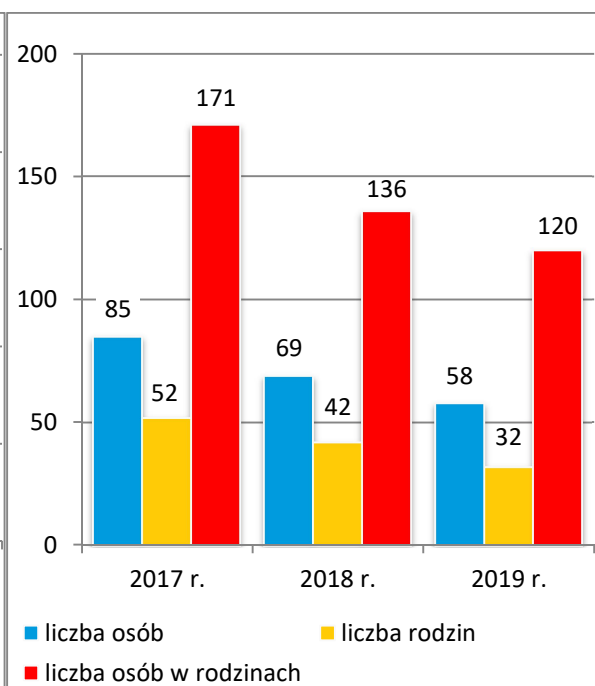

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne

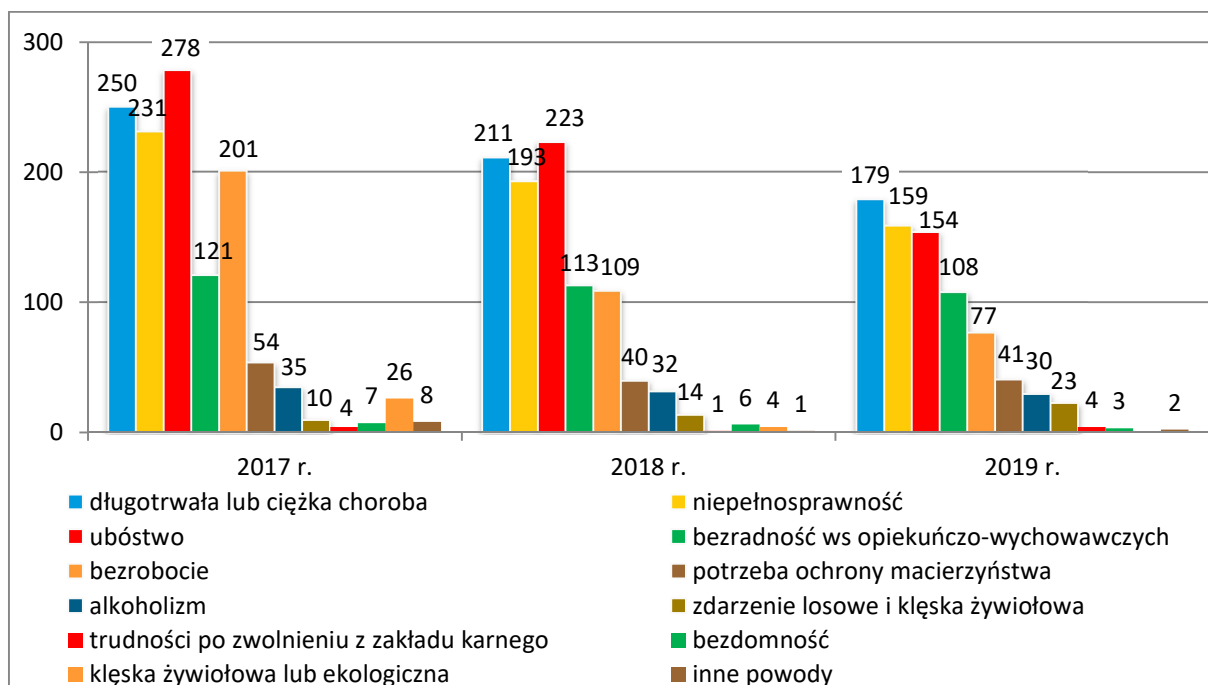
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2017-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, dotknięte niepełnosprawnością, żyjące w ubóstwie oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach 2017-2019 stale zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z wszystkich głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych w gminie, tj. długotrwałej lub ciężkiej choroby (z 250 w 2017 r. do 179 w 2019 r.), niepełnosprawności (z 231 w 2017 r. do 159 w 2019 r.), ubóstwa (z 278 w 2017 r. do 154 w 2019 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 121 w 2017 r. do 108 w 2019 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2017-2019

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
pieniężne	zasiłek stały	63	65	62	338.494	355.109	323.420
	zasiłek okresowy	74	64	37	99.808	71.287	47.505
	zasiłek celowy	212	160	142	449.462	314.340	293.012
niepieniężne	pośilek	69	57	51	28.663	23.667	19.836
	schronienie	6	4	2	29.141	25.541	19.517
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	0	0	3.456	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	14	14	13	253.615	328.920	366.536
	usługi opiekuńcze	9	8	5	15.041	13.099	8.453
usługi	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	25*	16*	20*	X	X	X
	praca socjalna	218*	180*	233*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	2*	0*	3*	X	X	X
	kontrakt socjalny	4	1	1	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	10* (1)	10* (1)	11* (1)	X	X	X
	liczba dzieci w pieczy zastępczej/odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	(17) 80.443	(23) 85.976	(19) 142.383	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2017-2019 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych stale zmniejszała się (z 212 w 2017 r. do 142 w 2019 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2017-2019 liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (z 69 w 2017 r. do 51 w 2019 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2017-2019 było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba była na zbliżonym poziomie (po 14 w latach 2017-2018, 13 w 2019r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról

społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Po spadku w 2018 roku, rok później liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, wzrosła (218 w 2017 r., 180 w 2018 r., 233 w 2019 r.).

Istotne znaczenie miało również świadczenie usług opiekuńczych. Liczba osób z nich korzystających w 2019 roku była niższa niż w latach 2017-2018 (9 w 2017 r., 8 w 2018 r., 5 w 2019 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2017-2019 z rodzinami wymagającymi wsparcia pracował asystent rodziny. W 2017 roku wsparciem asystenta rodziny objęto 19 rodzin, w których wychowywało się 34 dzieci, rok później 10 rodzin z 30 dzieci, a w 2019 roku 11 rodzin, w których przebywało 21 dzieci.

Działaniami asystenta objęte są rodziny, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i długotrwale pozostają w systemie pomocy społecznej. W rodzinach tych najczęściej występują problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba lub niepełnosprawność. Są to rodziny niepełne, wielodzietne, nie posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym. Znaczna część rodzin ma nadzór kuratora z Sądu Rejonowego w Żywcu Wydziału Rodzinnego i Nieletnich lub Wydziału Karnego.

Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny pochodziły ze środków własnych Gminy Porąbka.

W analizowanym okresie gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej, których liczba ulegała wahaniom (za 17 dzieci w 2017 r., w tym 12 dzieci w rodzinach zastępczych, za 23 dzieci w 2018 r., w tym 12 dzieci w rodzinach zastępczych, 19 w 2019 r., w tym 11 dzieci w rodzinach zastępczych).

W gminie realizowany był również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2019 roku zarejestrowano 292 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny dla 290 rodzin, a rok wcześniej 44 wnioski dla 44 rodzin. Tak znaczny wzrost był skutkiem zmian w ustawie, zgodnie z którymi od 2019 roku o Kartę Dużej Rodziny mogą się ubiegać również rodzice, którzy

kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej trójkę dzieci bez względu na ich aktualny wiek.

W latach 2017-2019 GOPS realizował też zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi pracownicy Ośrodka, przedstawiciele Policji, pedagodzy szkolni, przedstawiciel służby zdrowia, kuratorzy sądowi oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2019 roku Zespół zbierał się czterokrotnie a w jego ramach powołano 5 grup roboczych, które odbyły 31 posiedzeń. W analizowanym roku do Zespołu wpłynęło 11 „Niebieskich Kart” (w latach 2017-2018 założono odpowiednio 17 i 23 „Niebieskich Kart”), a 5 procedur kontynuowano z roku poprzedniego; Działaniami Zespołu objęto 16 rodzin. Z danych Zespołu wynika, że w 2019 roku 51 osób doświadczyło przemocy domowej, w tym 18 kobiet, 17 mężczyzn i 16 dzieci. Wśród 16 osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie było 14 mężczyzn i 2 kobiety.

Rodziny, w których występowała przemoc domowa, obejmowano pracą socjalną, kompleksową pomocą prawną, poradnictwem medycznym, poradnictwem psychologicznym, poradnictwem rodzinnym i zawodowym. Z kolei osoby podejrzane o stosowanie przemocy informowano o konsekwencjach prawnych, nakłaniano do poradnictwa psychologicznego, prowadzono rozmowy wspierające, typowano do programu korekcyjno-edukacyjnego oraz przeprowadzano cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny.

W latach 2017-2019 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze (18.971 dla 1.251 rodzin w 2017 r., 18.026 dla 1.196 rodzin w 2018 r., 26.392 dla 1.878 rodzin w 2019 r.). Wzrost liczby przyznanych świadczeń w 2019 roku wynikał ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia również na pierwsze dziecko w rodzinie.

W analizowanym okresie GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których liczba w 2019 roku była niższa niż w latach 2017-2018 (17.771 w 2017 r., 17.848 w 2018 r., 17.083 w 2019 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (13.779 w 2017

r., 13.783 w 2018 r., 12.961 w 2019 r.) Jednocześnie stale zwiększała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 2.967 w 2017 r. do 3.073 w 2019 r.) i świadczeń pielęgnacyjnych (z 444 w 2017 r. do 531 w 2019 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	13.779	13.783	12.961
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	2.967	3.013	3.073
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	444	494	531
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	157	135	176
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	145	142	114
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	279	281	228
ogółem			
liczba świadczeń	17.771	17.848	17.083
zasiłek dla opiekuna			
liczba świadczeń	206	151	106
jednorazowe świadczenie „Za życiem” w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	0	2	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

W analizowanym okresie GOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2017-2019 GOPS wypłacił odpowiednio 206, 151 i 106 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 106.592, 80.217 i 65.203 zł.

W latach 2018-2019 Ośrodek przyznał odpowiednio 2 i 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2017-2019 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 34 w 2017 r. do 19 w 2019 r.), podobnie jak liczba przyznanych świadczeń (z 736 w 2017 r. do 474 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	34	22	19
liczba przyznanych świadczeń	736	624	474
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	289.050	233.050	171.830

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

W analizowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce, na zasadzie porozumienia partnerskiego ze Spółdzielnią Socjalną „Kino Marzenie” w Kozach, realizował działania mające na celu reintegrację zawodową i społeczną osób dotkniętych wykluczeniem społecznym. Reintegracja prowadzona była w ramach centrum integracji społecznej i obejmowała działania mające na celu odbudowanie oraz podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy. W 2019 roku działaniami w ramach Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego objęto 13 osób z terenu gminy Porąbka.

Ośrodek, we współpracy z Bielskim Stowarzyszeniem Artystycznym „Teatr Grodzki”, realizował także projekt pn. „Ekosystemy na rzecz utrzymania zdrowia psychicznego w gminach”. Jego celem było testowanie środowiskowego modelu

wsparcia w leczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi, który uwzględniał indywidualne potrzeby i oczekiwania osób chorujących oraz ich otoczenia. Projekt realizowano na terenie województwa śląskiego; w gminie Porąbka w projekcie wzięło udział 14 uczestników, w tym 7 osób z zaburzeniami psychicznymi i 7 osób z ich otoczenia. Korzystali oni z konsultacji lekarza psychiatry, terapii indywidualnej i rodzinnej prowadzonej przez psychologa, terapii grupowej, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenta osobistego, usług trenera pracy oraz pakietu aktywizacyjno-motywacyjnego, np. kino i basen.

Ośrodek angażował się również w działania środowiskowe na rzecz lokalnej społeczności, m.in. współorganizował spotkanie wigilijne dla osób samotnych oraz typował dzieci do wyjazdu na kolonie letnie organizowane przez Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Porąbka, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działają Punkt Pomocy Rodzinie w Porąbce i Punkt Konsultacyjny w Bujakowie. W gminie znajduje się również Centrum Nowoczesnej Rehabilitacji i Opieki TriVita (ul. Krakowska 73, 43-353 Porąbka) – prywatna placówka oferująca m.in. rehabilitację i opiekę całodobową, w tym opiekę wytchnieniową.

Mieszkańcy mają także możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Wybrane instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej, ul. Piękna 2, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: interwencja kryzysowa, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; mediacje rodzinne; konsultacje indywidualne, rodzinne, małżeńskie; poradnictwo socjalne, prawne, konsultacje w sprawie sekt i nowych ruchów religijnych, pomoc ofiarom przestępstw; schronienie w hostelu. Kategoria klienta: osoby w kryzysie, ofiary

	przemocy.
Środowiskowy Dom Samopomocy „Centrum” w Bielsku-Białej, ul. Sobieskiego 158, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: indywidualne i zespołowe treningi samoobsługi i umiejętności społecznych; rehabilitacja społeczna. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi.
Dom Opieki „Samarytanin” w Bielsku-Białej, ul. Bednarska 10, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Córek Bożej Miłości w Bielsku-Białej, ul. Żywiecka 20, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dzieci oraz osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Pomocy Społecznej w Wilkowicach, ul. Kościelna 5, 43-365 Wilkowice	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku oraz z niepełnosprawnością fizyczną.
Ewangelicki Dom Opieki „Soar” w Bielsku-Białej, ul. Modrzewskiego 25, 43-300 Bielsko-Biała	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku.
Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Czechowicach-Dziedzicach, ul. Legionów 81, 43-502 Czechowice-Dziedzice	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Rodzinny Dom Dziecka w Janowicach, Janowice ,ul. Borowa 21, 43-512 Bestwina	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna typu rodzinnego; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Schronisko dla osób	Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt,

bezdomnych w Jaworznie, ul. Solskiego 3a, 43-602 Jaworzno	wyżywienie, pomoc socjalna, wsparcie psychologiczne. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Noclegowania w Czechowicach- Dziedzicach, ul. Łukasiewicza 13, 43-500 Czechowice-Dziedzice	Zakres oferowanych usług: wydawanie odzieży, obuwia, łaźnia, pralnia, możliwość przyrządzenia posiłku. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Czechowicach- Dziedzicach, ul. Traugutta 11 , 43-502 Czechowice-Dziedzice	Zakres oferowanych usług: diagnozowanie dzieci i młodzieży w szczególności w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu jego rozwiązania, udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję placówek oświatowych. Kategoria klienta: dzieci i młodzież, ich rodzice i nauczyciele.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności są organizacje pozarządowe. Stanowią grupę podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz

rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Porąbka funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych, a samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce współpracował m.in. ze Stowarzyszeniem Wiosna z Krakowa w sprawie „Szlachetnej Paczki”, strażakami z Ochotniczej Straży Pożarnej w Porąbce w ramach akcji „Skromna Paka od Strażaka” oraz z członkami Koła Łowieckiego „Porąbka”.

W programie na 2020 rok wskazano jako priorytetowe następujące zadania: z zakresu ochrony i promocji zdrowia, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, z obszaru kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa oraz działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa organizacji	adres organizacji
1.	Towarzystwo Przyjaciół Porąbki	Rynek 22, 43-353 Porąbka
2.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej Oddział Porąbka	Rynek 22, 43-353 Porąbka
3.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Tradycja i Przyszłość”	Zgłębocze 9, 43-354 Czaniec
4.	Stowarzyszenie Nasza Gmina	ul. Krakowska 18, 43-356 Kobiernice
5.	Stowarzyszenie Sympatyków Czańca	ul. Cicha 18, 43-354 Czaniec
6.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło nr 23 w Czańcu	ul. Kościelna 20, 43-354 Czaniec
7.	Uczniowski Klub Sportowy „Millenium” w Porąbce	ul. Krakowska 4, 43-343 Porąbka
8.	Koło Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Beskidek”	Rynek 22, 43-353 Porąbka
9.	Parafialny Klub Sportowy „Millenium”	Rynek 1, 43-353 Porąbka

10.	Ludowy Klub Sportowy „Zapora” Porąbka	43-353 Porąbka, ul. Stadionowa 5
11.	Koło Gospodyń Wiejskich w Porąbce	Rynek 22, 43-353 Porąbka
12.	Koło Gospodyń Wiejskich w Bujakowie	ul. Zdrojowa 13 43- 356 Kobiernice
13.	Koło Gospodyń Wiejskich w Czańcu	ul. Widokowa 10 43- 354 Czaniec
14.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kobiernicach	ul. Parkowa 20 43- 356 Kobiernice
15.	Koło Łowieckie „Porąbka”	43-353 Porąbka
16.	Gminne Koło Pszczelarzy w Porąbce	43-353 Porąbka
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bujakowie	ul. Szkolna 32, 43-356 Bujaków
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czańcu	ul. Kardynała Wojtyły 38, 43-353 Czaniec
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kobiernicach	ul. Korzonkiewicza 17, 43-356 Kobiernice
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Porąbce	Rynek 21, 43-353 Porąbka
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Porąbce Wielkiej Puszczy	Wielka Puszcza 43, 43-353 Porąbka

Źródło: Urząd Gminy Porąbka.

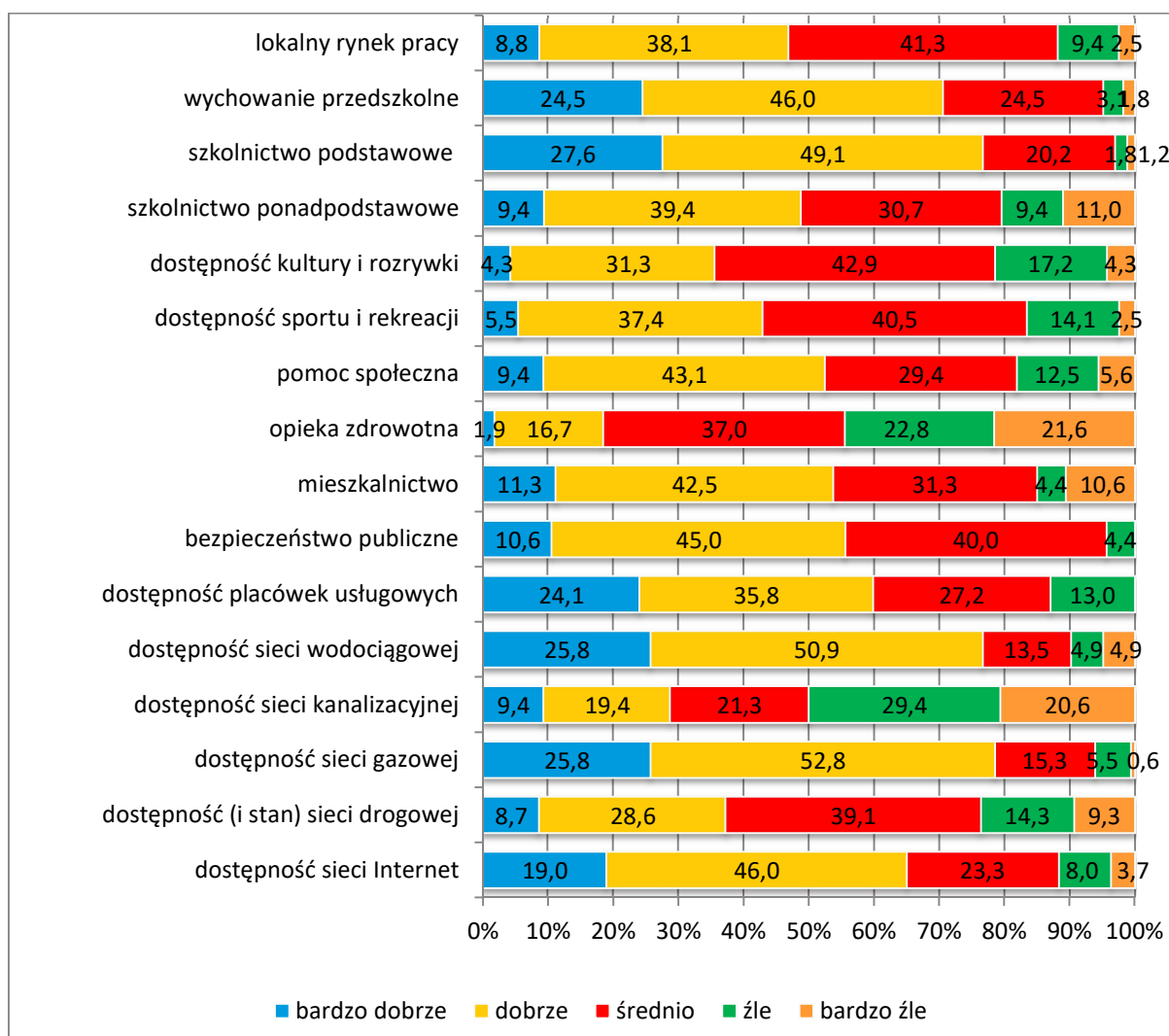
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Porąbka posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy i jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 163 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Warunki życia w gminie

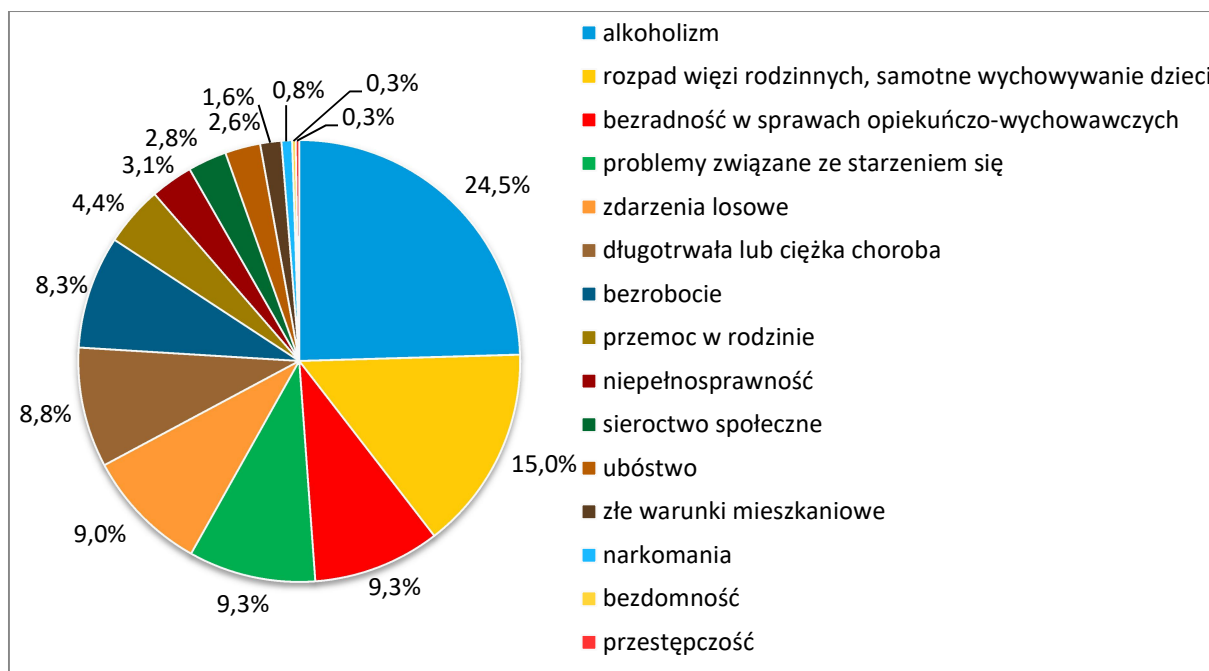
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do sieci wodociągowej i gazowej (łącznie po 78,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (w sumie 76,7% ocen dobrych i bardzo dobrych) i wychowania przedszkolnego (łącznie 70,5% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast dostęp do sieci kanalizacyjnej (w sumie 50% ocen złych i bardzo złych) i opieki zdrowotnej (łącznie 44,4% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

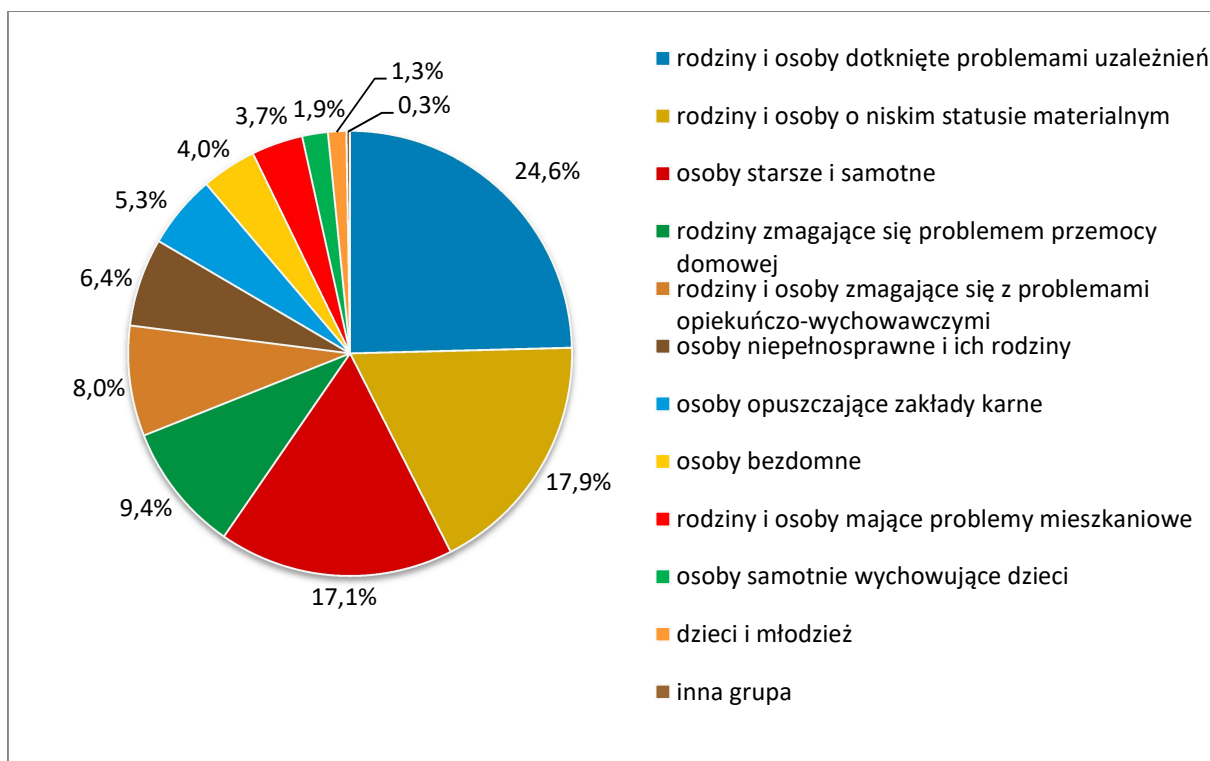

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (24,5%) oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (15%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

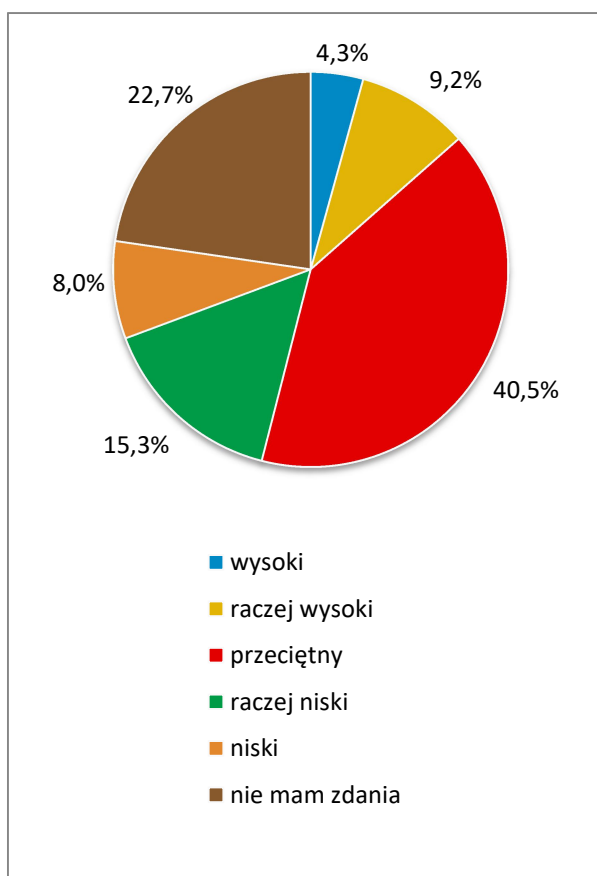

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

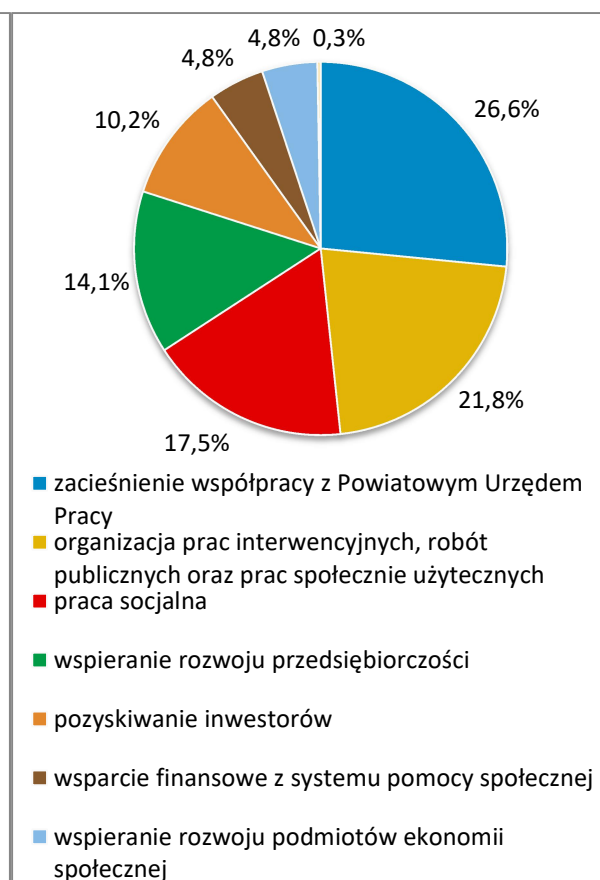
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (24,6%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (17,9%) oraz osoby starsze i samotne (17,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 35. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 36. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

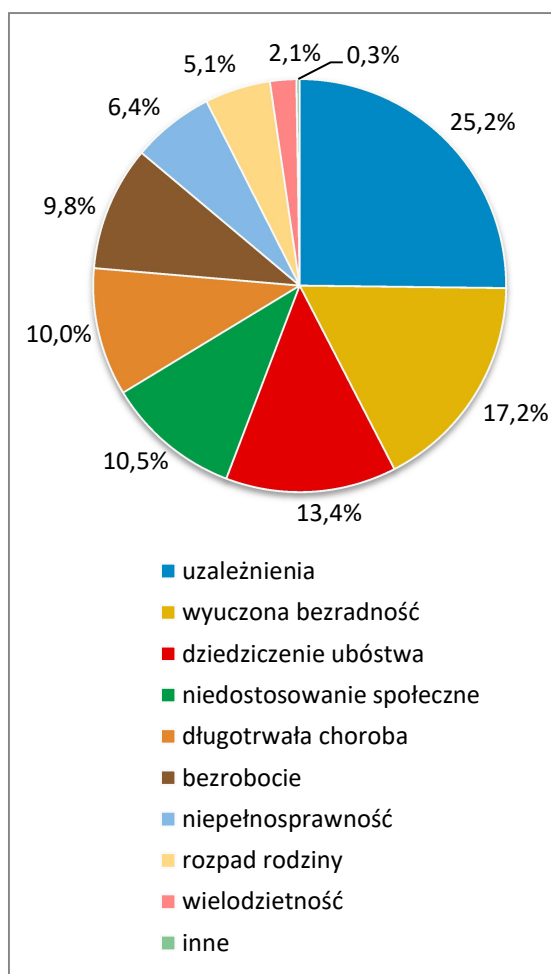
W opinii 40,5% ankietowanych poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 23,3% badanych jest on raczej niski lub niski, a 22,7% respondentów nie miało w tej sprawie zdania.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 26,6%), organizowanie prac interwencyjnych, robót

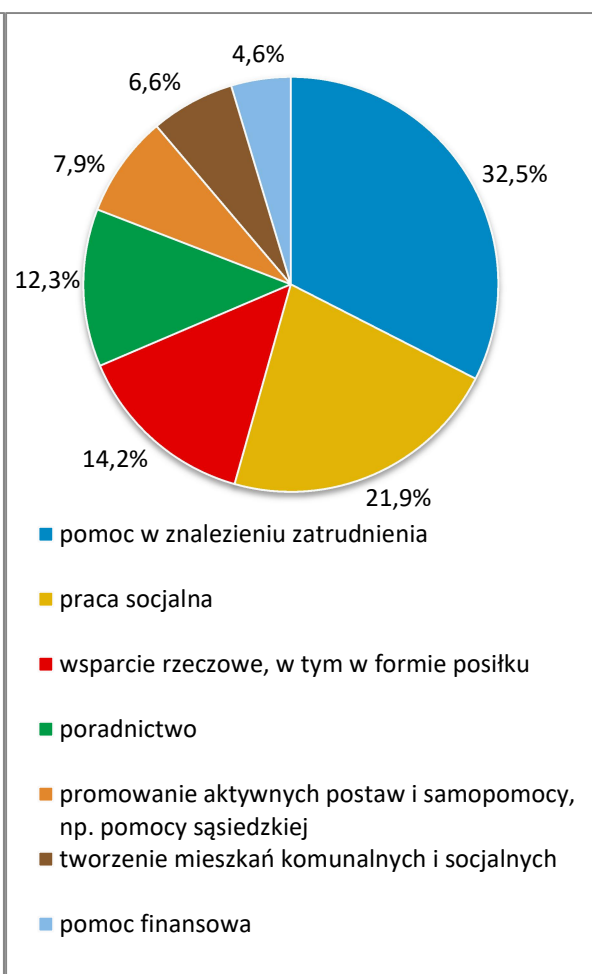
publicznych i prac społecznie użytecznych (21,8%), prowadzenie pracy socjalnej (17,5%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (14,1%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 37. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

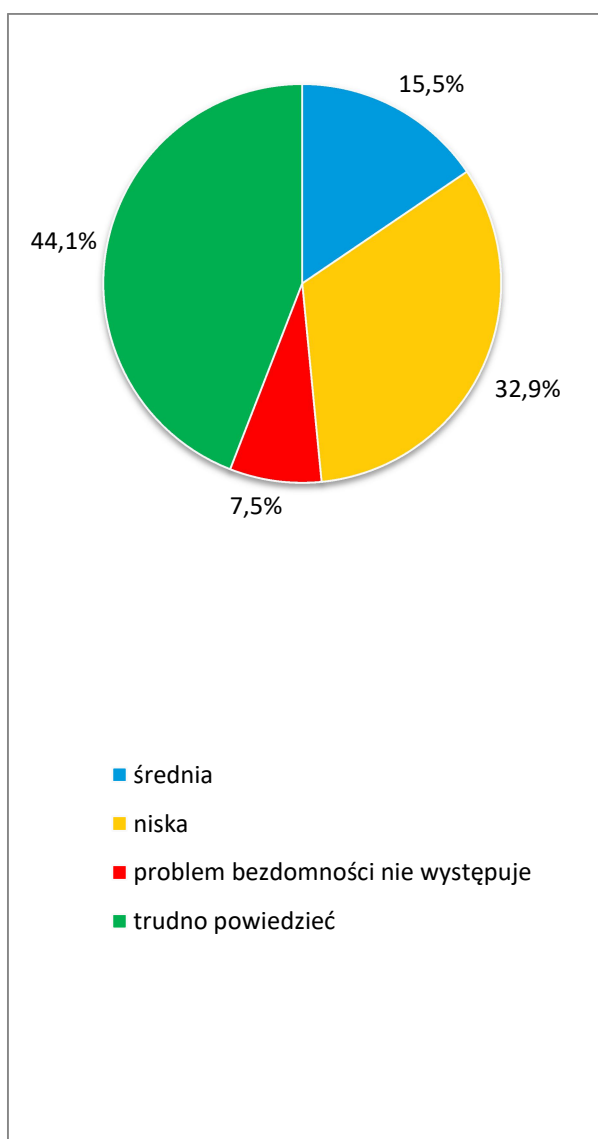
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (25,2%), wyuczoną bezradność (17,2%) oraz dziedziczenie ubóstwa (13,4%).

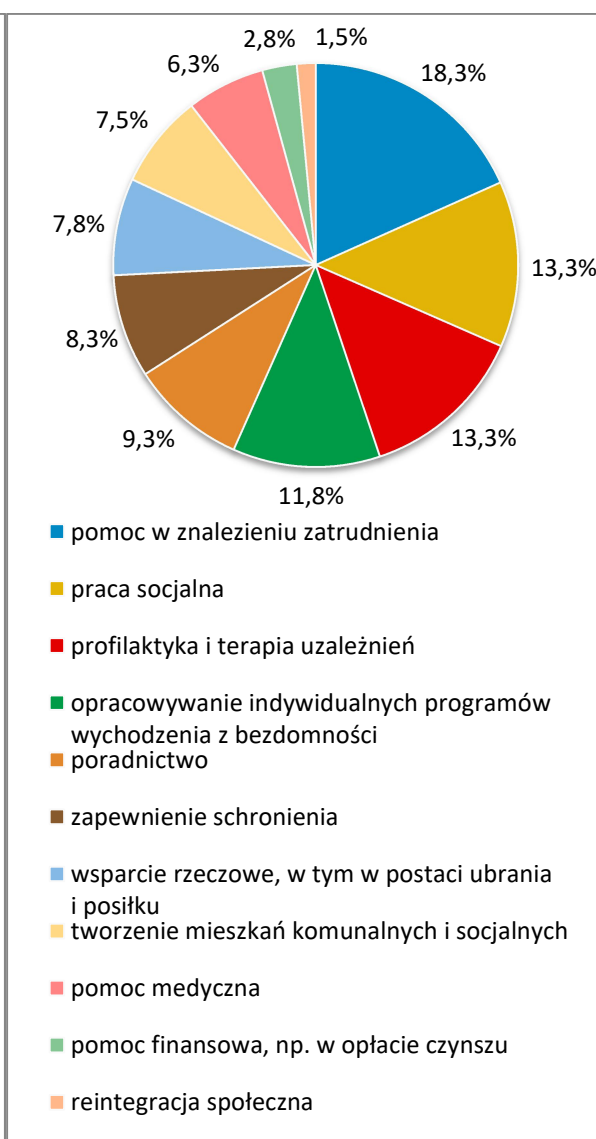
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,5%) oraz prowadzić pracę socjalną (21,9%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 39. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 40. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

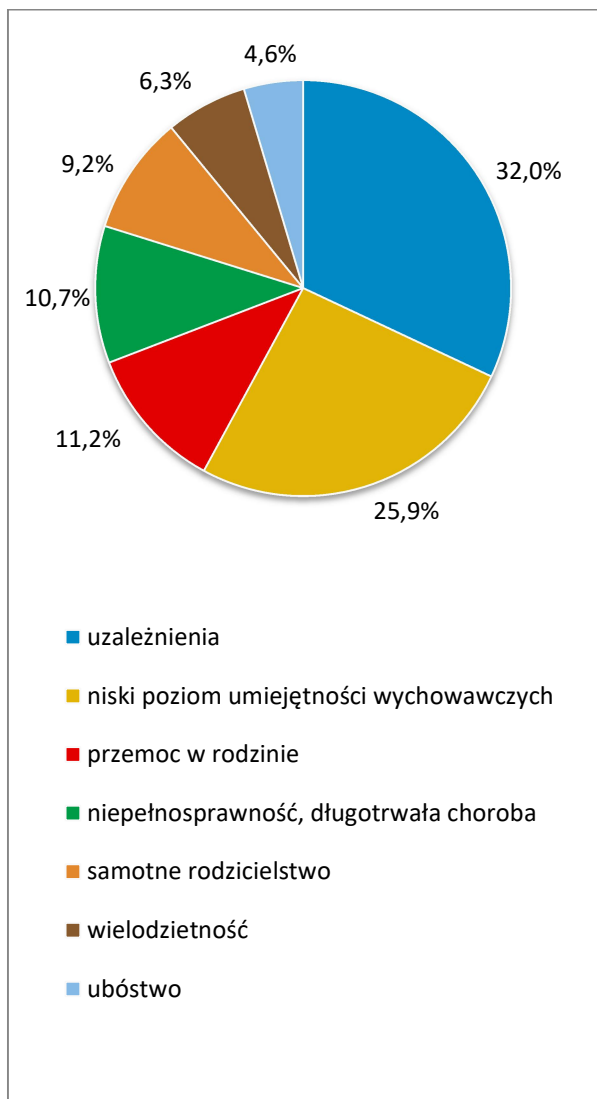
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (44,1%) nie miało zdania na temat skali bezdomności w gminie. Jednocześnie 32,9% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niska, a 15,5% że średnia.

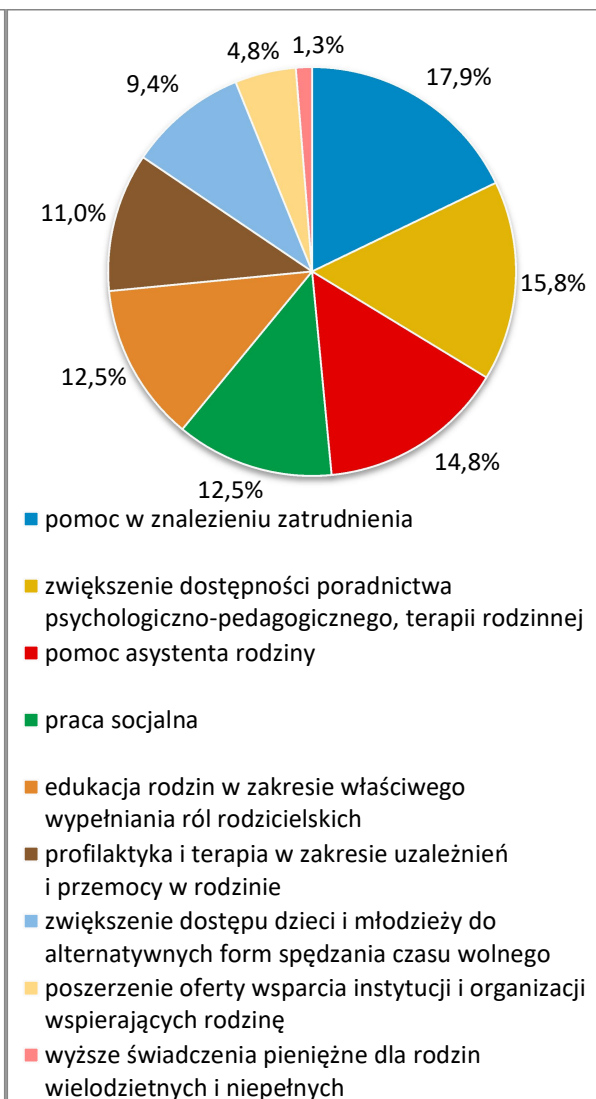
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,3%), świadczenie pracy socjalnej, prowadzenie profilaktyki i zapewnienie dostępu do terapii uzależnień (po 13,3%) oraz opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (11,8%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

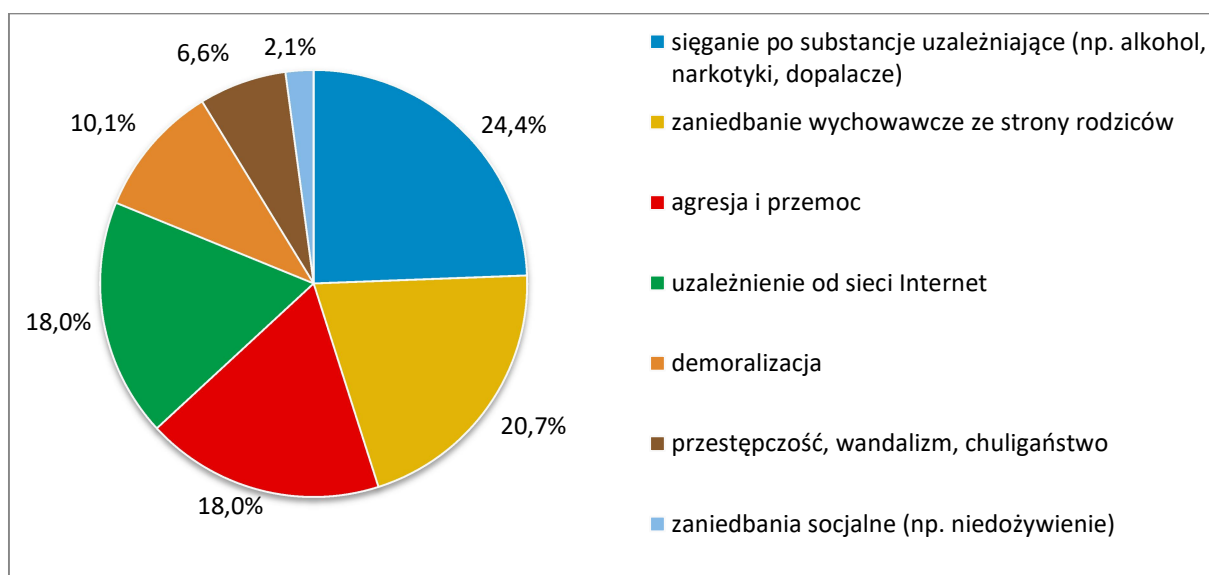
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (32%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (25,9%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,9%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej (15,8%) oraz świadczenie pomocy przez asystenta rodziny (14,8%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 43. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

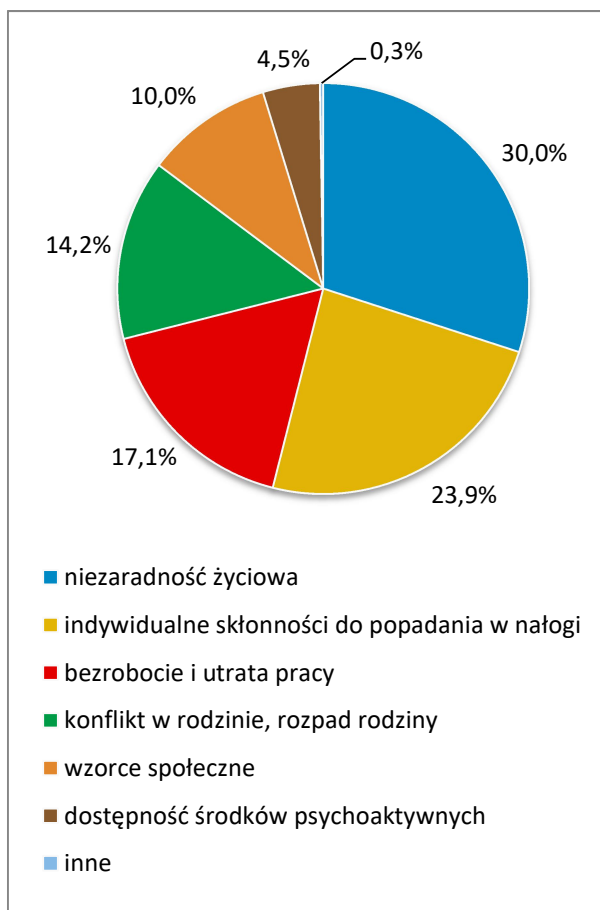

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

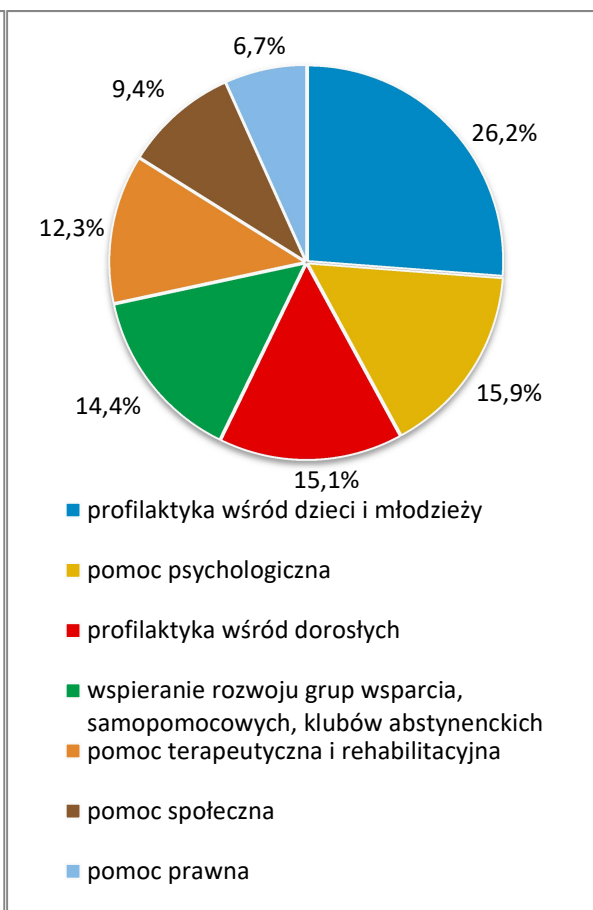
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (24,4%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (20,7%), uzależnienie od sieci Internet oraz demoralizacja (po 18%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 44. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 45. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (30%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (23,9%) oraz bezrobocie i utratę pracy (17,1%).

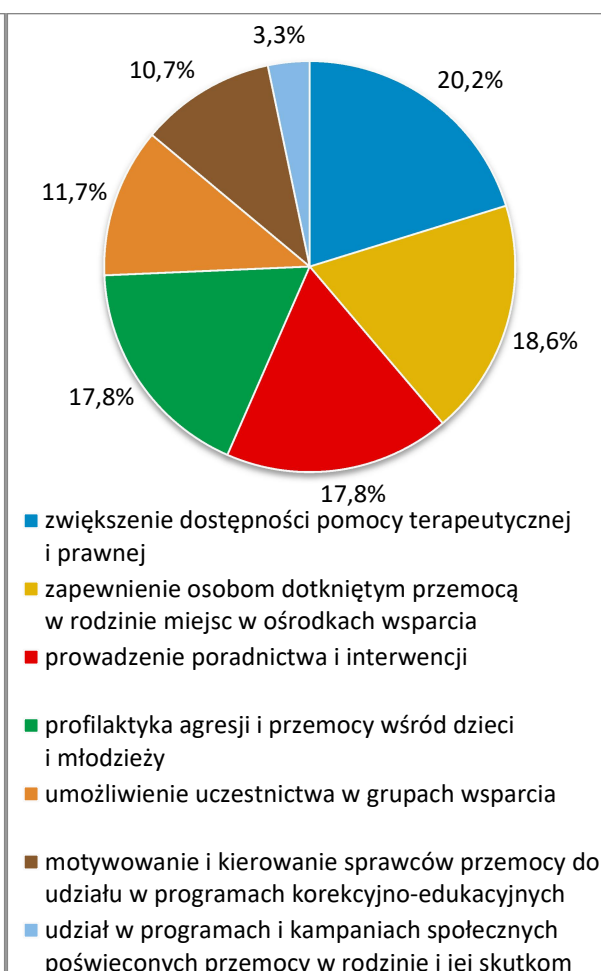
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (26,2%) oraz dorosłych (15,1%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (15,9%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 46. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 47. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

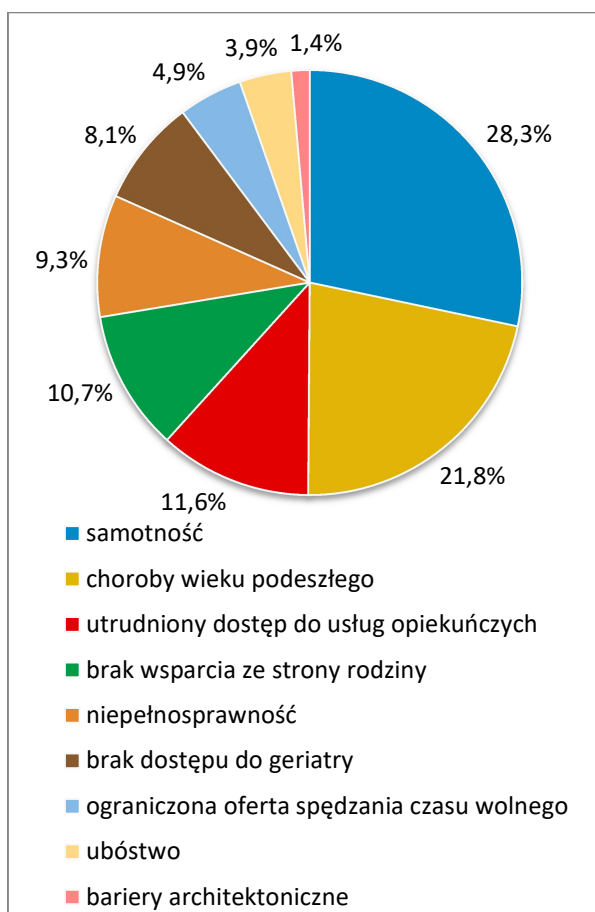
Zdecydowana większość badanych (łącznie 57,6%) stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie w gminie lub o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było 42,5% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej

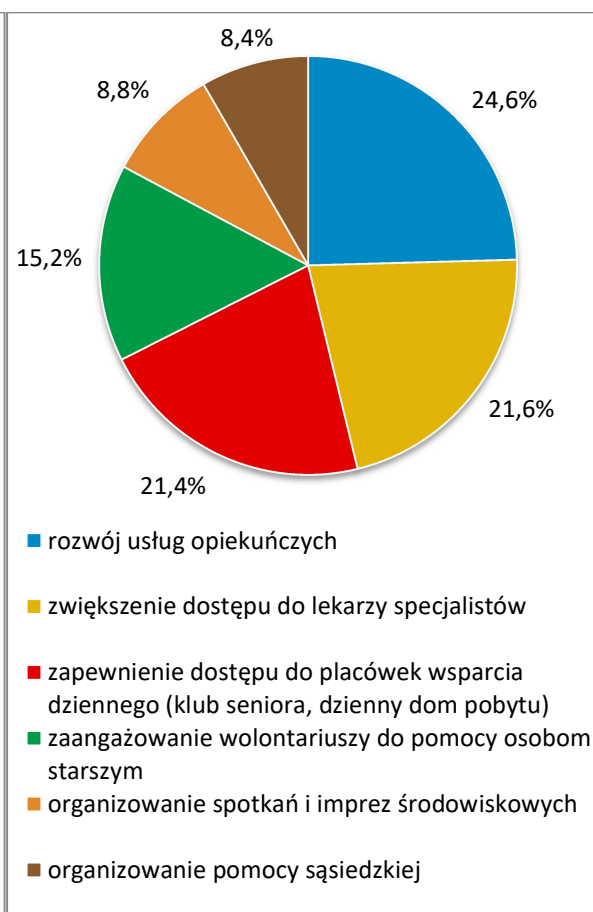
(20,2%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (18,6%), prowadzić poradnictwo i interwencje oraz profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (po 17,8%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 49. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

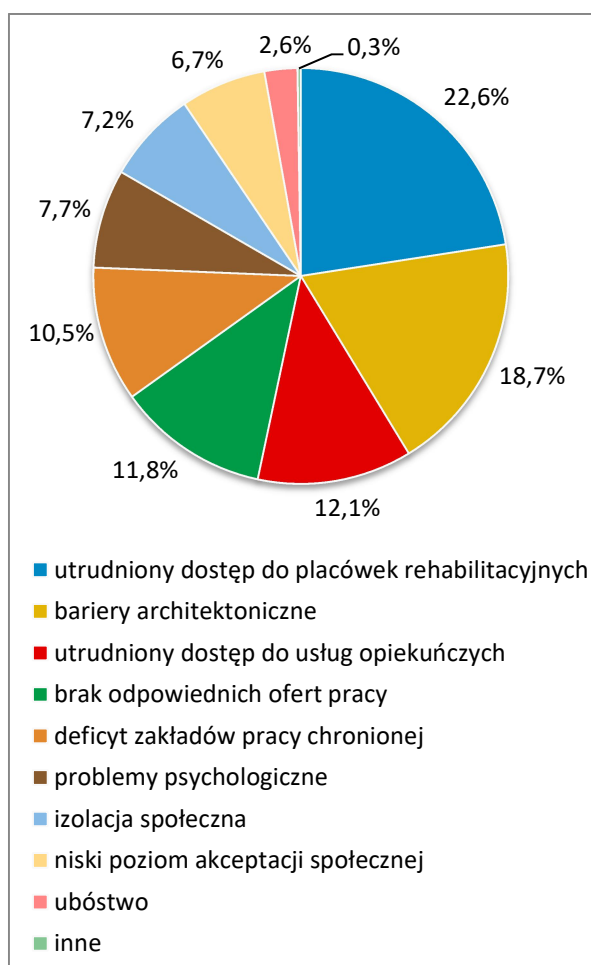
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są: samotność (28,3%) i choroby wieku podeszłego (21,8%).

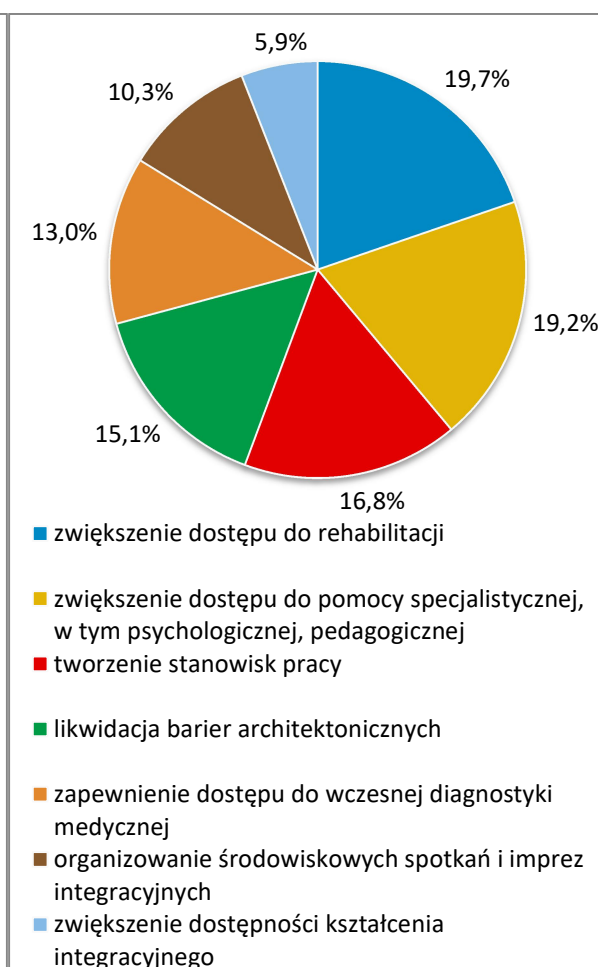
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwój usług opiekuńczych (24,6%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (21,6%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 21,4%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (15,2%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 50. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 51. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

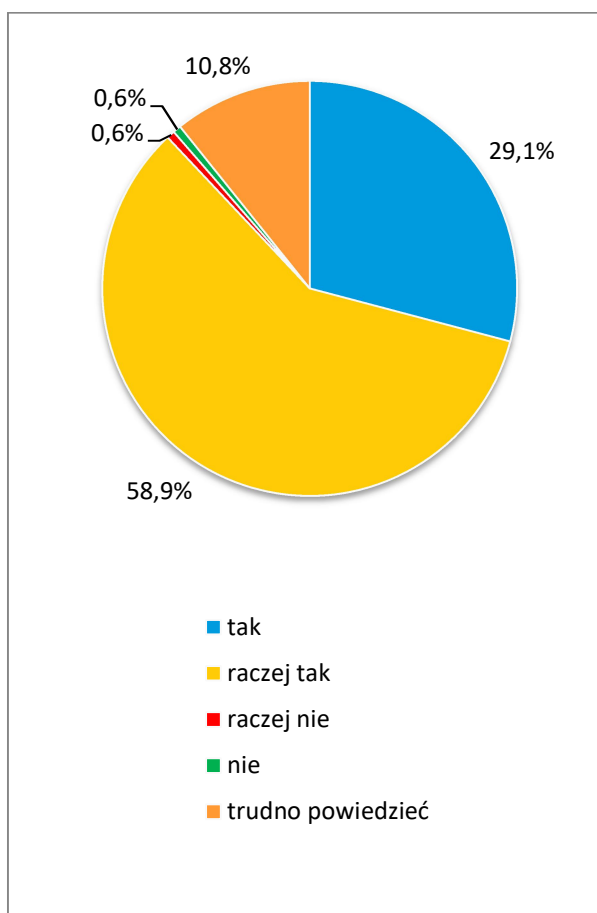
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (22,6%) i bariery architektoniczne (18,7%).

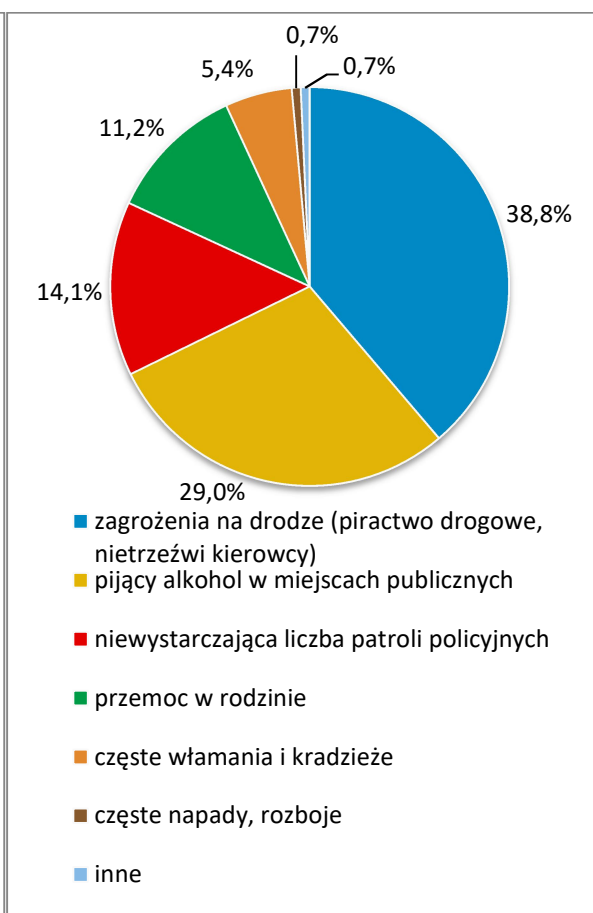
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (19,7%) i pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej (19,2%), tworzeniu stanowisk pracy (16,8%) oraz likwidowaniu barier architektonicznych (15,1%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 52. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 53. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

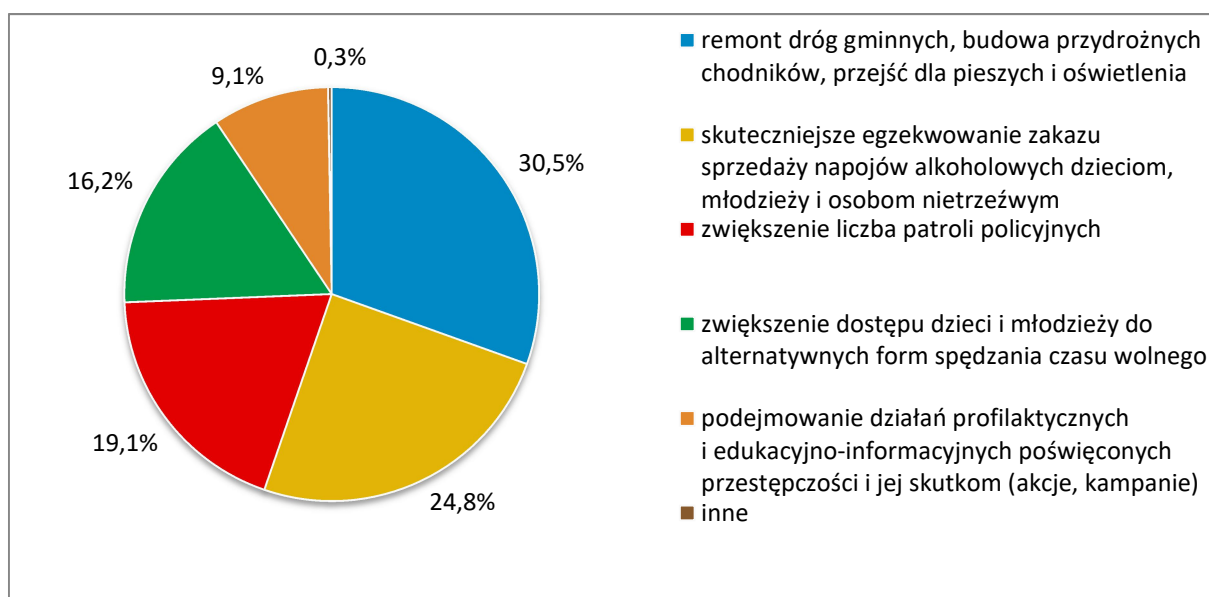

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 88%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było jedynie 1,2% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 38,8%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (29%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (14,1%).

Wykres 54. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (30,5%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (24,8%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (19,1%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,2%).

15. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania

problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wspieranie rodzin ze strony asystenta rodziny i zapewnianie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ funkcjonowanie żłobka ▪ działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej z filiami ▪ rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna ▪ działalność GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, Punktu Pomocy Rodzinie, Punktu Konsultacyjnego i grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy ▪ świadczenie w gminie usług opiekuńczych ▪ dostęp do rehabilitacji w gminie ▪ działalność Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Klubu Seniora i Jego Sympatyków oraz Kół Gospodyń Wiejskich ▪ odpowiednia liczba pracowników socjalnych ▪ dobrze wykwalifikowana i odpowiednia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ brak dostępu w gminie do szkolnictwa ponadpodstawowego ▪ brak w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak w gminie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ niewystarczająca liczba osób świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ brak w gminie placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych ▪ utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ▪ zbyt niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii

<p>do potrzeb kadra GOPS-u</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta pomocy społecznej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła 	<p>Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie, działających w obszarze polityki społecznej ▪ brak wolontariatu w gminie ▪ zbyt niski poziom zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy ▪ rozwój turystyki, w tym agroturystyki ▪ skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ rozwój budownictwa socjalnego ▪ zwiększająca się świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy ▪ podnoszenie kwalifikacji przez pracowników GOPS-u ▪ wzrost aktywności obywatelskiej ▪ uruchomienie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ wzrost poziomu bezrobocia w kraju i spadek dynamiki w gospodarce spowodowany epidemią Covid-19 ▪ kryzys rodziny i rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych ▪ coraz większy dostęp do używek ▪ zwiększająca się liczba osób starszych, samotnych ▪ niezadowalający poziom życia seniorów ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ biurokracja w pomocy społecznej

16. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Porąbka, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów

oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- ograniczającą możliwości rozwoju mieszkańców zbyt małą liczbę miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga poprawy warunków do inwestowania na jej terenie, kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, wspierania rozwoju firm już istniejących, lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów umożliwiającego dalszy rozwój turystyki, w tym agroturystyki, zachęcania osób ubogich i pozostających bez pracy do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowania przedsiębiorczości oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i wspomaganych;
- niekorzystne zmiany demograficzne w gminie – spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych w populacji gminy; zmiany te, prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym uruchomienia usług specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, m.in. w ramach funkcjonującego w gminie klubu seniora, w sprzyjających okolicznościach utworzenia domu dziennego pobytu, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonujących na terenie gminy Punktu Pomocy Rodzinie i Punktu Konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie w gminie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzebę ochrony macierzyństwa i wielodzietności, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny i opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2021-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej;

2. **Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
3. **Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego:** rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Porąbka w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest:

*integrowanie mieszkańców,
stwarzanie im dobrych warunków do życia i rozwoju,
wzmacnianie rodzin oraz przeciwdziałanie różnym formom
marginalizacji i wykluczenia społecznego.*

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.
2. Zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu

- jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wsparcie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju rynku usług i handlu oraz produkcji.
 3. Wsparcie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki
 4. Wsparcie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
 5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
 6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
 7. Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnej.
 8. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
 9. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
 10. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

11. Udzielanie świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”.
12. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
13. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
14. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy.
15. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i wspomaganych.
16. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
17. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
2. Rozwijanie usług opiekuńczych, a w razie potrzeby uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych

- i niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych i klubu seniora, oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym kołami gospodyń wiejskich.
 6. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.
-
7. W sprzyjających okolicznościach podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie dziennego domu pobytu.
 8. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych, np. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” i „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością”.
 9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego, zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
 10. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
 11. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, Klub Seniora i Jego Sympatyków, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim, bezdomnym, starszym i niepełnosprawnym, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy.
3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa i wielodzietności.
2. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego,

psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej.

5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

8. Zwiększenie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.
9. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozwijanie oferty funkcjonujących w gminie Punktu Pomocy Rodzinie i Punktu Konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia funkcjonującymi poza gminą.

2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
 3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
 5. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
-
6. W razie potrzeby zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Podbeskidzkim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej.
 7. Tworzenie w gminie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat

dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
 3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.
-
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Pomocy Rodzinie, Punkt Konsultacyjny, Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bielsku-Białej, gminne

niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, wydawniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej.
 2. Wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
-

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach.
 2. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie.
 3. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
 4. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.
 5. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
-

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy
-

szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.
4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:

Lata 2021-2027.

Realizatorzy:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Gminy Porąbka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektu przygotowanego w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu	„Kamień milowy edukacji w Szkole Podstawowej nr 1 w Czańcu”
wnioskodawca projektu	Urząd Gminy Porąbka
cele projektu	<p>Poprawa jakości edukacji ogólnej w szkole i rozwinięcie kompetencji kluczowych uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja zajęć wyrównawczych, warsztatów i kół zainteresowań ▪ prowadzenie zajęć metodą eksperymentu oraz zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (połączone z konsultacjami z rodzicami) ▪ wyposażenie szkoły ▪ wdrożenie nowych form i metod nauczania w oparciu o system chmurowy edukacji z wykorzystaniem narzędzi TIK ▪ szkolenia dla nauczycieli
beneficjenci projektu	Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2021-2027 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)

2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
25 522 407	25 650 019	25 778 269	25 907 160	26 036 696	26 166 879	26 297 713

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2017-2019.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych

rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2019 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 17. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2019 r.	wartość docelowa w 2027 r.
cel strategiczny 1		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	1.437	
liczba osób bezrobotnych w gminie	157	
liczba podmiotów ekonomii społecznej	21	
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	154, 77, 3	
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	164, 576, 19	
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	0 (0)	
liczba wydanych świadczeń wychowawczych (oraz świadczeń „Dobry Start”)	26.392 (1.971)	
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie	68	

stypendiów i zasiłków szkolnych	
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	2
liczba mieszkań komunalnych (w tym socjalnych i wspomaganych)	18 (3 i 0)
liczba programów i projektów realizowanych na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	1
liczba osób w wieku poprodukcyjnym (oraz ich udział w ogóle mieszkańców)	3.066
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	42
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	159
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	5
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (0)
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	13
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	0
cel strategiczny 2	
liczba rodzin objętych pracą socjalną	233
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (11)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	20
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (i liczba osób objętych w ich ramach opieką)	0 (0)
liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3. (i liczba dzieci objętych w ich ramach opieką)	1 (...)
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	30, 1, 1
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu pomocy rodzinie	72
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	60
liczba grup samopomocowych	2
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	16
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	2
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	1
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	1
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	69.797
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	89.251
liczba popełnionych przestępstw	113
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	1
liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	7
cel strategiczny 3	

liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	21
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	
liczba pracowników GOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	18 (6)
liczba pracowników GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	15

Źródło danych: Urząd Gminy Porąbka, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019	19
Tabela 2. Placówki oświatowe i opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie	25
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	28
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	29
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie	29
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	38
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	41
Tabela 8. Przestępstwa popełnione w gminie w 2019 roku	45
Tabela 9. Kadra GOPS-u w 2019 roku	47
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019	47
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2017-2019	51
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2017-2019	55
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2017-2019	56
Tabela 14. Wybrane instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	57
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie	60
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2021-2027 (w zł)	94
Tabela 17. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	95

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019 ..	15
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019	16
Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2017-2019	18
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019	18

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	20
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019	21
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku	21
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2017-2019* .	22
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2020	22
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie bialskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2017-2020 (w %)	23
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia.....	24
Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2019 roku	32
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2019 roku .	32
Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2019 roku	33
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.	34
Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	34
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku	35
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.....	35
Wykres 24. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Bielsku-Białej do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019 .	37
Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019	38
Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019.....	39
Wykres 27. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia	49
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie	49
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne	49

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne	49
Wykres 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)	50
Wykres 32. Warunki życia w gminie	62
Wykres 33. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	63
Wykres 34. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	64
Wykres 35. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	65
Wykres 36. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	65
Wykres 37. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	66
Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	66
Wykres 39. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	67
Wykres 40. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	67
Wykres 41. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	68
Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	68
Wykres 43. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	69
Wykres 44. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	70
Wykres 45. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	70
Wykres 46. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie	71
Wykres 47. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	71
Wykres 48. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy	72
Wykres 49. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	72
Wykres 50. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy	73

Wykres 51. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	73
Wykres 52. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	74
Wykres 53. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	74
Wykres 54. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	75